

Tvorba školského vzdelávacieho programu – sprievodca

Sprievodca pre tvorbu školských vzdelávacích programov vznikol vďaka spolupráci s 39 školami zapojenými do procesu postupnej implementácie. Za poskytnutie prvých školských vzdelávacích programov úprimne ďakujeme:

ZŠ s MŠ Vlachovo

ZŠ s MŠ F. Madvu Nitrianske Sučany

ZŠ s MŠ M.R. Štefánika Budimír

ZŠ ul. Hurbanova Martin

ZŠ s MŠ Detva

ZŠ ul. Pionierov Rožňava

Veľké poďakovanie patrí všetkým učiteľom a učiteľkám profesijného rozvoja z krajských pracovísk NIVaM, ktorí pomáhali počas celého školského roka školským kolektívom pri uchopení zmien v základnom vzdelávaní prostredníctvom mnohých konzultácií a vzdelávania.

So školami, ktoré sprístupnili svoje školské vzdelávacie programy v prvej fáze, spolupracovali:

Adriána Kvetková

Andrea Makišová

Štefánia Kudlíková

Stanislava Horáčková

Monika Gregušová

Adriána Gondová

Slávka Ropeková

Do príloh budú postupne pribúdať ďalšie ukážky školských vzdelávacích programov. Sú prevzaté priamo od škôl a uverejňujeme ich v originálnej podobe bez úprav (za prípadné nedostatky nezodpovedáme).

Sprievodca tvorbou školského vzdelávacieho programu s ukázkami kapitol ŠkVP zo škôl z 1. vlny postupnej implementácie kurikulárnych zmien

Úvod

Vytváranie školského vzdelávacieho programu (ďalej ŠkVP) je jedným z nástrojov, akým môžu školy pružne reagovať na potreby a potenciál svojich žiakov. V príspevku sumarizujeme základné kroky, ktoré sú odporúčané pri tvorbe ŠkVP. Vysvetľujeme potrebu práce učiteľa s cieľmi vzdelávania a ich úlohu pri vymedzovaní obsahu a následnej voľbe vyučovacích stratégií, ale aj pri hodnotení výsledkov vzdelávania. Popísané kroky vytvárania ŠkVP reflektujú požiadavky na tieto programy vymedzené v Zákone o výchove a vzdelávaní č. 245/2008 Z. z. a zároveň majú ambíciu zdôrazniť didaktický aspekt plánovania výchovno-vzdelávacieho procesu na úrovni školy. Predložený text nie je vyčerpávajúcou metodickou príručkou tvorby ŠkVP, predstavuje len základné informácie, ktoré môžu pomôcť pri uvažovaní o tom, kde začať a ako postupovať pri práci na vlastnom programe. Poskytuje praktické ukážky zo škôl, ktoré v dokumente uvádzame ako príklady v originálnej podobe bez úprav.

Tvorba školského vzdelávacieho programu

Tvorba vlastných obsahov vzdelávania nie je pre niektoré školy populárnou zmenou. Vyučujúci sa bežne nepovažujú za tvorcov obsahu vzdelávania, avšak cesta k budovaniu školského prostredia citlivého k rozmanitým potrebám žiakov vedie práve aj cez vytváranie alebo aspoň modifikovanie obsahu vzdelávania na úrovni školy podľa očakávaných výkonov vymedzených v štátnom vzdelávacom programe (ďalej ŠVP).

Jednou z výrazných zmien v novom ŠVP je pomenovanie očakávaných výstupov žiakov po dlhších časových úsekoch, tzv. cykloch. Vyučujúci tak môžu lepšie prispôbiť vzdelávanie v školách potrebám a potenciálu učiacich sa. To, samozrejme, predpokladá aj ich väčší vklad do tvorby vlastných učebných osnov ŠkVP, ktorými sa môžu školy medzi sebou líšiť z hľadiska ambicióznosti, ale aj preferencií v spôsobilostiach, na ktoré budú klásť dôraz. ŠkVP môže byť dokumentom reprezentujúcim a zároveň spoluvytvárajúcim kultúru školy a jeho tvorba by nemala byť vnímaná ako byrokratická činnosť.

Školský vzdelávací program (ŠkVP) obsahuje časti vymedzené v § 7 [Zákona č. 245/2008 Z.z.](#) (ďalej „školského zákona“):

- názov vzdelávacieho programu,
- vymedzenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania a zameranie školy; v stredných školách aj profil absolventa,
- stupeň vzdelania, ktorý sa dosiahne absolvovaním školského vzdelávacieho programu a príslušnú úroveň Slovenského kvalifikačného rámca a Európskeho kvalifikačného rámca,
- dĺžku štúdia a formy výchovy a vzdelávania,
- učebný plán okrem materských škôl,
- učebné osnovy,
- vyučovací jazyk podľa § 12,
- hodnotenie detí a žiakov.

Novela školského zákona zjednodušila štruktúru ŠkVP. Dôležitým východiskom je, že základná škola, v zmysle § 7, ods. 3 školského zákona, smie vypracovať jeden program pre všetky poskytované stupne vzdelávania. Navyše, jeho súčasťou môže byť aj program pre výchovné zariadenia, napr. školský klub detí.

Vzniknúť tak môže **jediný dokument s oddielmi, ktoré špecifikujú vzdelávanie, ale aj činnosti mimo vyučovania spracované vo vzájomnom prepojení.**

Pri vytváraní školských programov odporúčame postupovať podľa nasledujúcich **kľúčových krokov**:

1. Zistenie vzdelávacích a rozvojových potrieb žiakov školy;
2. Pomenovanie svojej vízie a toho, kam chceme ako škola smerovať;
3. Rozpracovanie výchovno-vzdelávacích cieľov až na úroveň cyklov;
4. Časové rozvrhnutie vyučovacích predmetov do ročníkov v súlade s formulovanými cieľmi;
5. Rozpracovanie výkonových štandardov v jednotlivých predmetoch do cieľov a obsahov;
6. Kontrola medzipredmetovej nadväznosti a súdržnosti cieľov, kontrola gradácie výstupov zo vzdelávania;
7. Stanovenie spôsobu overenia očakávaných výsledkov zo vzdelávania.

V nasledujúcich častiach konkretizujeme jednotlivé kroky v základných rámcoch. Bližšie informácie budú rozpracované v rámci metodiky pre tvorbu školských vzdelávacích programov, ktorá tvorí súčasť metodického podporného materiálu pre implementáciu zmien v základnom vzdelávaní.

Krok 1: Zistenie vzdelávacích a rozvojových potrieb žiakov školy

Vytváranie ŠkVP by malo reflektovať potreby a potenciál konkrétnych žiakov. Ukazuje sa, že školy, ktoré pracujú so zisteniami o potrebách, potenciáloch a očakávaníach svojich žiakov, dokážu lepšie vytvárať podmienky na ich vtiahnutie do učenia sa. Poznanie súčasného a očakávaného stavu je krokom k pomenovaniu vzdelávacích potrieb, od ktorých je už len krok k naformulovaniu programových cieľov.

Analýzu vzdelávacích potrieb je možné realizovať prostredníctvom rôznych dotazníkov, štruktúrovaných alebo pološtruktúrovaných rozhovorov, príp. fókusových skupín, ale aj prostredníctvom rozboru vzdelávacích výsledkov (napr. z Testovania 9, výstupných testov pri ukončovaní ročníka a pod.). Niektoré dotazníky poskytnú prehľad, iné vedú poukázať na názory dopytovaných na rôzne témy spojené s kultúrou školy alebo so vzdelávacím procesom či obsahom vzdelávania. Analýza vzdelávacích výsledkov môže pomôcť škole poznať jej silné stránky, vie poukázať na jej nedostatky alebo môže odhaliť pretrvávajúci problém u istej skupiny žiakov a pod. Rozhovory umožnia ísť viac do hĺbky pri zisťovaní dôvodov problémov v škole (napr. neuspokojivá klíma, časté prípady záškoláctva, zlyhávanie v testoch a pod.).

Jednotlivé dáta získané z rozhovorov, rozborov testov, alebo z dotazníkov je potrebné správne analyzovať a abstrahovať z nich to, čo je pre školu podstatné z hľadiska tvorby ŠkVP. Pomenovanie problémov a ich možných príčin môže byť východiskom pre formulovanie programových cieľov školy¹.

¹ Programové ciele chápeme v tomto kontexte ako víziu zmeny formulovanú ako kontrolovateľný, merateľný, jednoznačný výsledok po určitej dobe.

Krok 2: Pomenovanie svojej vízie vrátane programových cieľov, ktoré predstavujú jasne a kontrolovateľne pomenovaný výstup dosiahnuteľný po realizácii ŠkVP

Ak má škola realizovanú analýzu rozvojových potrieb, čiže vie povedať, čo sú potreby, očakávania, ale aj potenciál jej žiakov, pomerne jednoducho dokáže naformulovať svoje programové ciele, a teda pomenovať aj svoju víziu. Dobre stanovený cieľ by mal byť primerane ambiciózny, mal by popisovať očakávanú, viditeľnú a kontrolovateľnú zmenu, ktorú chceme dosiahnuť, t.j. malo by v ňom byť jasne uvedené, v čom bude kvalitatívna zmena vo vzdelávacích výsledkoch alebo v charakteristike školy spočívať.

Príklad pre formulovanie programových cieľov:

- Do roku 2030 minimálne 75% žiakov 9. ročníka našej školy bude dosahovať úroveň čitateľskej gramotnosti na úrovni 2.
- Do roku 2026 pri riešení úloh bude aspoň 50% žiakov od 2. cyklu iniciovať spoluprácu.
- Do roku 2028 budú vytvorené podmienky na pravidelnú organizáciu žiackych volieb do žiackeho parlamentu školy.

Jednou z ciest, ako stanoviť dobré ciele, je postupne si odpovedať na otázky: Vyjadruje cieľ očakávanú zmenu v našej škole? Reaguje na naše potreby? Sústreď sa na naše problémy? Je cieľ explicitne kontrolovateľný? Vyjadruje merateľnú zmenu? Obsahuje čas, za ktorý sa má zmena zrealizovať? Je reálne tento cieľ v podmienkach školy naozaj dosiahnuť?

Viac informácií o tvorbe cieľov môže priniesť aj stratégia SMART, príp. ďalšie návody na tvorbu jednoznačných cieľov. Dôležité je, aby po ich prečítaní každý vedel, čo je očakávaná zmena a v akom časovom horizonte ju chce škola doceliť.

Škola v úvodnej časti ŠkVP tiež opisne vyjadruje svoju víziu. Tá by jej mala pomôcť v rozvoji a napredovaní, v pomenovaní vlastnej charakteristiky, pretože vychádza z vlastných hodnôt. Vízia by mala zohľadňovať predstavu nielen o vzdelávacích výsledkoch, ale aj o samotnej kultúre školy a mala by vyjadrovať spoločné zámery. Nemusí byť rozsiahla. Je však dôležité, aby vznikala spoločne s učiteľmi v škole a ideálne aj v participácii so žiakmi a rodičmi. Tí sa môžu k vízii vyjadriť prostredníctvom ankiet, dotazníkov alebo rozhovorov. Viac o vízii školy a jej význame a prístupoch k tvorbe píše Brestovanský, Grohová a Baranyai (2023).

Príklady vymedzenia cieľov a poslania výchovy a vzdelávania a zamerania školy
(Všetky príklady sú prevzaté priamo od škôl bez úprav)

Príklad 1 - Nepľnoorganizovaná škola - ZŠ a MŠ Vlachovo

Vymedzenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania a zameranie školy

Vízia školy – „Škola spätá s prírodou, kde je učiteľom skúsenosť a kde vynikne každý.“

Hodnoty školy

Radosť, bezpečnosť a rešpekt – radostné, bezpečné a rešpektujúce prostredie pre všetkých.

Otvorenosť – otvorenosť novým nápadom, podnetom, technológiam, zážitkom a myšlienkam.

Zodpovednosť – zodpovednosť za svoje konanie a rozhodovanie.

Komunikácia – konštruktívna a efektívna komunikácia je základ spokojných medziľudských vzťahov.

Ciele školy

Ciele zamerané na osobnostný rozvoj

- Budovať morálne vedomie, túžbu po poznaní, statočnosť, odolnosť, úctu k druhým, spravodlivosť a líderstvo.
- Spolu so žiakmi odhaľovať ich potenciál a silné stránky osobnosti.
- Poskytovať cieleňú podporu pre žiakov pri prekonávaní individuálnych znevýhodnení.

Ciele zamerané na socializáciu a enkulturáciu

- Vytvorením vlastných pravidiel školy smerovať k rešpektovaniu všeobecne platných spoločenských pravidiel.
- Vytvárať príležitosti na spoločné plánovanie a realizáciu aktivít pre všetkých aktérov a rozvíjať tak pocit spolupatričnosti ku škole.

Ciele zamerané na generické kompetencie a mäkké zručnosti

- Prostredníctvom cieleňých aktivít rozvíjať čítanie s porozumením, digitálnu gramotnosť, kritické myslenie, tvorivosť a prezentačné schopnosti
- Vytvárať na každej vyučovacej hodine aktivity rozvíjajúce mäkké zručnosti – komunikáciu, zvládnutie konfliktov, empatiu, asertivitu, rezilienciu, proaktivnosť, schopnosť reflexie, tímovú prácu, organizačné schopnosti, plánovanie.

Ciele zamerané na intelektový rozvoj

- Získať vzťah k učeniu sa a objavovaniu prostredníctvom interaktívnych aktivít.
- Prezentovať, odôvodňovať, dávať do súvislostí a aplikovať poznatky.

Príklad 2 - Nepľnoorganizovaná škola - ZŠ s MŠ F. Madvu Nitrianske Sučany

Vzdelávanie pre 21. storočie je založené na troch navzájom sa prelínajúcich atribútoch školy:

Inkluzívna – sme škola, ktorá je otvorená poznávaniu a prijatiu každého človeka a pracujeme na rozvoji každého žiaka v spolupráci s externými partnermi (predovšetkým CPP). Poskytujeme podporu žiakom s prekážkami v učení sa, ale aj žiakom s talentmi. Pre žiakov vytvárame podporné prostredie, podporujeme ich a podnecujeme v zapájaní sa do súťaží a prezentácií.

Zelená – sme škola, ktorá sa uvedomuje a preberá zodpovednosť za udržateľnosť života na Zemi. Triedenie odpadu v každej triede a vzdelávanie žiakov v oblasti environmentálnej výchovy sú

každodennou prirodzenou súčasťou chodu školy. Pravidelne využívame prostredie, ktoré je okolo nás – hory, lúky, chránené oblasti – a popri vychádzkach, poznávacích výletoch alebo len čítaním vonku vychovávame žiakov k tomu, aby si všímali prírodu a svet okolo nich, vážili si ho a chránili.

Digitálna – podporujeme efektívne a bezpečné využívanie digitálnych technológií. Škola je vybavená kvalitnou optickou infraštruktúrou, každá trieda má svoj interaktívny televízor, učitelia laptopy, ktoré každodenne využívajú pri vyučovaní.

Žiak – učiteľ – rodič

V škole 21. storočia je kľúčovým trojuholníkom fungovania školy spolupráca a neustála komunikácia medzi žiakom, učiteľom a rodičom. Žiak sa dostáva do roly hlavného aktéra vzdelávania, ktorý je spoluzodpovedný za svoje vzdelávanie. Učiteľ vytvára podmienky na vlastné učenie sa žiakov na ceste za vzdelaním, ktorého úlohou je vytvárať príležitosti na efektívne učenie sa, a zároveň má priestor aj na vlastný rozvoj. Privádza žiakov ku kritickému mysleniu, zamýšľaním sa nad rôznymi typmi úloh a v prvom rade schopnosti aplikovať vedomosti v reálnom živote. Rodič je prizývaný k aktívnemu podieľaniu sa na tvorbe kultúry školy a aktívnej podpore podoby výchovno-vzdelávacieho procesu.

Ciele a obsah vzdelávania

Ťažiskom vzdelávania je celostný osobnostný rozvoj žiaka a jeho príprava do budúceho života, rozvíjanie gramotností, formovanie charakteru a životných hodnôt spolu s uchovávaním a ctením si tradícií. Aby bol človek schopný zapájať sa do zložitých životných výziev, nestačí mu len široké pole vedomostí. Je kľúčové od ranného veku rozvíjať nielen učenie sa a naberanie informácií, ale aj sebahodnotenie a sebarozvoj každého žiaka.

Základným cieľom celého vzdelávania v našej škole je rozvíjať spôsobilosti v oblasti komunikačných schopností, s rozumom a efektívne využívať digitálne technológie, byť schopný pružne reagovať na životné situácie a poskytnúť individuálne zručnosti a schopnosti pri riešení tímových úloh či kultúrno-spoločenských udalostiach v komunite.

Vízia vzdelávania pre 21. storočie

Našu víziu sme postavili na rozvíjaní hodnôt a vysoko efektívnom učení, aby sme sa už počas primárneho vzdelávania čo najviac priblížili reálnemu životu a výzvam, ktoré prináša.

Cez tradičné hodnoty budujeme vzťah k vlastnému okoliu a učíme deti využívať ich v súčasnom svete. Sila tradícií a hodnôt, ktoré ustáli skúšky času sú pre nás piliermi, na ktorých dokážeme stavať a aplikovať ich na realitu dnešnej doby. Práve vďaka prežitej skúsenosti a skúsenostiam iných sme schopní reagovať aj na nové podnety, či výzvy, ktoré prináša život. Sú našimi mostíkmi, od ktorých sa môžeme odraziť. Súčasný svet sa vyvíja nezadržateľným tempom a my veríme, že práve tradície a hodnoty sú ukazovateľom správneho smeru v dobe neustálych zmien a pokroku.

Sme škola morálna, ktorá si zakladá na dôležitosti hodnôt a tradícií, no vždy ostáva otvorená v komunikácii vo vzťahu k žiakom, rodičom a učiteľom, ale aj novým výzvam. Sme škola rodinná, ktorá poskytuje všetkým deťom bezpečné prostredie a prirodzený prechod z materskej do základnej školy. Naša škola je aktívna a živá, ako každá správne fungujúca rodina, kde všetci jej členovia sa aktívne zapájajú do jej chodu, počúvajú a pomáhajú si navzájom, vždy majú na zreteli rozvoj nielen svoj, ale aj všetkých ostatných.

Konkrétne ciele výchovy a vzdelávania

Základné vzdelávanie na úrovni prvého stupňa poskytuje základy k všeobecnému vzdelaniu, ktoré dáva žiakom predpoklady k nadobúdaníu ďalších vedomostí a zručností k ucelenému a komplexnému vzdelaniu. Poskytuje základy orientácie vo svojom okolí, vnímanie komunity, v ktorej žije a podporuje motiváciu k ďalšiemu vzdelávaniu.

Cieľom prvého stupňa základného vzdelávania v našej škole je, aby každý žiak:

- rozvíjal všestrannú gramotnosť vo všetkých oblastiach komunikácie:
 - o JaKG: správne a zrozumiteľne komunikovať s okolím, viesť diskusiu, počúvať a vyjadriť názor
 - o MG: aplikovať matematické postupy, myslenie v bežných životných situáciách, rozumieť a správne vyhodnotiť použitie číselných aplikácií
 - o IG: hľadať, posúdiť, overiť, použiť informácie z online prostredia, premyslene a cielene využívať dostupnú inf. technológiu, poznať riziká zneužitia a spôsoby ochrany súkromia
 - o PG: poznať zdroje pochádzajúce z prírody potrebné pre život, ich využitie, limity a viesť k zodpovednosti za rozhodnutia a činy, ktoré vplývajú na kolobeh života v prírode
 - o SVG: podporovať chuť bádať, objavovať, hľadať odpovede, nebáť sa klásť otázky, konštruktívne a kriticky myslieť, nebáť sa robiť chyby pri hľadaní postupov, rozširovať vlastné hranice
 - o TaPG: spoznať vlastné kvality, danosti, pracovať, zlepšovať sa, v súlade s osobnostnými a charakterovými vlastnosťami, hľadať užitočnosť nielen pre seba, ale vidieť jej význam v spoločnosti
 - o ZaPG: zdravým životným štýlom prispieť ku kvalitnému životu
 - o UG: viesť k láske k umeniu ako takého, rešpektovať individualitu v umeleckom prežívaní a vyjadrovaní

- získal vzťah k domovu a hodnotám poznávaním obce a regiónu, budovaním si vzťahu k nim a Slovensku ako svojej domovine. Je pre nás prioritou vychovávať a vzdelávať deti v bezpečnom prostredí založenom na princípe rodinného kruhu, budovaním celoživotných zručností a zžitím sa s celospoločenskými pravidlami, aby sa žiak mohol stať aktívnym participátorom na kultúrno-spoločenskom dianí vo svojom okolí.

- nadobudol kritické myslenie pomocou prvkov vysoko efektívneho učenia s uplatnením mozgovokompatibilných zložiek v učení, podporou inteligencií a personalizácie vyučovania. Budujeme schopnosť nachádzať súvislosti, rozlišovať a akceptovať rôznorodosť tak pri učení ako pri vyjadrení vlastného názoru. Podporujeme žiakov na ceste logického uvažovania a prepájania rôznych informácií, predchádzajúcich skúseností s tým, čo prežívajú a učia sa, a zároveň zaradenie sa do života a zhodnotiť, čím dokáže byť jednotlivец prospesný pre ostatných.

- bol schopný využiť tradičné v prospech súčasného ako životnú zručnosť, ktorú u detí rozvíjame a podporujeme v rámci každodenného školského života a motivujeme ich k tomu, aby boli schopní využiť ju aj v bežnom živote. Vnímať a vyhodnotiť prínosy aj negatíva technológií, ktoré žiakov obklopujú a ukázať ich správne využitie. Pochopenie prepojenia života s vedomosťami a zručnosťami nadobudnutými v škole je dôležitým pilierom na ceste k životným cieľom.

- získal reálne vedomie o vlastnom osobnostnom potenciáli pre svoj ďalší rast a rozvoj cez sebaopoznanie, sebahodnotenie, dosahovanie najlepšieho osobného výkonu, prácu na vlastnom raste v súlade s charakterovými cnosťami.

Princípy školy

Princíp:

- a) vyváženosti pomeru teoretických poznatkov a praktických aplikácií
- b) dostatočného flexibilného kurikula
- c) dostatočného zastúpenia manuálnych, umeleckých a pohybových aktivít
- d) zmyslu ľudského poznania
- e) rešpektovania rozdielov medzi žiakmi
- f) individualizácie obsahu, výberu foriem a metód a tempa
- g) rešpektovania učebných štýlov jednotlivcov

Príklad 3 - Plnoorganizovaná škola - ZŠ s MŠ Detva
Východisko školy

V škole 21. storočia majú všetci aktéri možnosť spoluvytvárať obsah a formy vzdelávania, spoločne sa vlastnou aktivitou učiť a zlepšovať:

Žiak je hlavným aktérom spoluzodpovedným za svoje vzdelávanie.

Učiteľ aktívne sprevádza žiaka a vytvára príležitosti na efektívne učenie sa, ale zároveň bude mať dostatočný priestor a podporu na vlastný rozvoj. Učiteľ rozumie procesom prebiehajúcim v mysli žiaka počas jeho učenia sa: ako rozmýšľa o zadanej úlohe, ako si volí stratégie na jej riešenie, ako postupy riešenia vykonáva a ako pristupuje k identifikácii a prekonávaniu chýb, ako uvažuje o hodnotách, o svojom prežívaní a konaní. Učiteľ podporuje tvorivosť detí, spolu s nimi hľadá priestor a rôzne spôsoby sebaujadrnenia a snaží sa o pochopenie rozmanitých spôsobov vyjadrenia iných ľudí, vytvára priestor žiakovi samostatne sa zamyslieť nad riešením rôznych typov úloh.

Rodič je prizývaný k aktívnemu podieľaniu sa na tvorbe kultúry školy a k aktívnej podpore podoby výchovno-vzdelávacieho procesu.

Súčasťou vzdelávacieho procesu je reflexia procesu učenia, konania a vyjadrenia. Žiak bude vedený k tomu, aby vedel opísať (reflektovať) svoje myšlienkové postupy a stratégie učenia a riešenia úloh (metakognícia, metaučenie) a na základe toho zdokonaľovať svoju schopnosť učiť sa, vnímať svoj osobnostný potenciál a preberať zodpovednosť za vlastné učenie sa a rozvoj. Žiak bude tiež podporovaný v zámernej konfrontácii uvažovania a konania s etickými hodnotami a podnecovaný k tvorivosti.

Cieľ vzdelávania

Vízia, poslanie, hodnoty školy

Vízia našej školy: „Moderná škola, ktorá naplňuje sny detí a vedie ich do úspešnej budúcnosti“

Poslanie výchovy a vzdelávania v škole

Sme moderná, progresívna škola, ktorá poskytuje deťom a žiakom kvalitné, komplexné všeobecné vzdelanie s rozšíreným vyučovaním anglického a nemeckého jazyka, telesnej a športovej výchovy a hudobnej výchovy. Výchova a vzdelávanie prebieha v bezpečnom prostredí, v ktorom kvalita komunikácie vytvára pozitívnu atmosféru a vysokú úroveň medziľudských vzťahov.

Sme škola, ktorá každému žiakovi:

- vytvára podmienky na individuálny prístup, rozvoj spôsobilostí s ohľadom na jeho intelektuálne, povahové a fyzické možnosti,
- rozvíja jazykové zručnosti žiakov prostredníctvom moderného vyučovania, s dôrazom na aktívne používanie nadobudnutých jazykových zručností v prirodzenom zmysluplnom kontexte,

- vedie deti a žiakov k poznaniu kultúrneho a prírodného dedičstva svojho regiónu za účelom pestovania úcty k svojej vlasti, kraju i k sebe samému.
- podporuje kladný a zodpovedný vzťah k životnému prostrediu a vlastnému zdraviu,
- formuje kultúrnu a empatickú osobnosť v programe SUPERAR,
- vedie otvorenú komunikáciu s rodičmi, podporuje spoluprácu školy s rodičmi a verejnosťou.

Hodnoty školy

Hodnoty školy sú *Poctivosť – Ľudskosť – Sloboda – Zodpovednosť*.

- **Poctivosť** znamená že:
 - každý žiak, učiteľ a rodič pristupuje a vykonáva svoju prácu svedomito a čestne,
 - každý žiak, učiteľ a rodič prispieva k tvorbe pravidiel, dodržiava pravidlá a chápe poctivosť ako dobrý a správny postoj.
- **Ľudskosť** znamená že:
 - každý žiak, učiteľ a rodič koná a myslí bez predsudkov,
 - spoločne budujeme atmosféru priateľstva, spolupráce, súdržnosti a tolerance v škole.
- **Zodpovednosť - Sloboda** znamená že:
 - každý žiak, učiteľ a rodič chápe, že byť zodpovedný za vykonanú prácu znamená väčšiu slobodu v konaní,
 - každý žiak, učiteľ a rodič si uvedomuje, že väčšia sloboda v konaní znamená aj väčšiu zodpovednosť.

Ciele školy

- Minimálne 80 % absolventov školy bude ovládať anglický jazyk na úrovni A2 a nemecký jazyk na úrovni A1.
- Absolvent školy bude ústnou a písomnou formou komunikovať v slovenskom jazyku v rôznorodých situáciách a príležitostiach.
- Minimálne 80% absolventov školy bude kreatívne a kriticky myslieť a samostatne riešiť bežné úlohy z každodenného života.
- Minimálne 70 % absolventov školy vie správne identifikovať a analyzovať problém, navrhnuť jeho riešenie a vyriešiť ho.
- Absolvent školy získa FINQ na úrovni A2.
- Minimálne 80 % absolventov zodpovedne a bezpečne využíva digitálne technológie a digitálny obsah na svoje vzdelávanie.
- Minimálne 90 % absolventov školy je pripravených na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerance.
- Minimálne 90 % absolventov školy ovláda a dodržiava všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.
- 80 % absolventov školy bude mať rozvinuté pohybové schopnosti a celkovú telesnú zdatnosť na úrovni bronzového odznaku zdatnosti.
- Minimálne 90% absolventov zodpovedne pristupuje k svojmu zdraviu, aktívne sa stará o svoje psychické a fyzické zdravie a pohodu.

Příklad 4 - Plnoorganizovaná škola - ZŠ s MŠ M.R.Štefánika Budimír
Vízia školy a programové ciele:

„Absolvent našej školy je vzdelaná osobnosť s otvorenou myslou, kráčajúca životom slušne a zodpovedne.“ - Vízia - žiaci

„Sme pokrokový tím, ktorý vníma vzdelávanie ľudsky a zodpovedne.“ - Vízia - pedagogickí a odborní zamestnanci

„Prevedieme Vaše deti z bezpečného hniezda, cez bránu poznania, do života“. - Vízia - rodičia

Priority školy:
1. INKLUZÍVNE STRATÉGIE

- 3M úlohy
- Aktívne počúvanie
- Potvrdzovanie emócií

2. DIEŤA/ŽIAK V CENTRE

- orientácia na vnútorné prežívanie žiaka
- učenie v súvislostiach
- radosť z učenia
- učiť ako sa učiť

3. UČITEĽ AKO PARTNER/SPRIEVODCA
Indikátory priorít školy:
INKLUZÍVNE STRATÉGIE – INDIKÁTORY SLEDOVANÉ NA VYUČOVACÍCH HODINÁCH:

- Skupinová práca: skupinová práca je dôležitou metódou práce so žiakmi počas vyučovania. Skupinové učenie je jedným zo spôsobov ako vytvárať zo žiakov učiace sa spoločenstvo a spôsob ako rozvíjať u žiakov slobodu a zodpovednosť za svoje učenie. Cieľom je nadobudnutie zručnosti nevyhnutných pre prácu v tíme, so zameraním na spoluprácu, vzťahy a sebareflexiu. Skupinovú prácu kombinujeme s frontálnym vyučovaním, projektovým vyučovaním a samoučením. Zaradíme do hodiny skupinové aktivity a skupinovú prácu.
- Možnosť výberu: podporujeme u žiakov sebakompetenciu, schopnosť rozhodovať sa a niesť za svoje rozhodnutie zodpovednosť, vnútornú motiváciu a participáciu.
- Využitie všetkých zmyslov v edukačnom procese: učenie a zapamätávanie žiakom uľahčujete zapájanie zmyslov (zrak, hmat, sluch, chuť). Zaradíme aktivity a činnosti, pri ktorých žiaci nemusia len počúvať výklad učiva, ale učivo si aj ohmatať, ochutnať, ovoňať a poobzerať.
- Reflexia: v závere hodiny nesmie chýbať reflexia, počas ktorej zdieľame odpozorované, skúsenosti, analyzujeme priebeh hodiny a prežívanie žiakov, dáme feedback učiteľovi a pozdieľame, čo si odnášame, čo nás zaujalo a čo sme sa naučili. Je to najdôležitejšia časť hodiny, nechajme si na ňu dostatok času.
- Zmysluplnosť a prepojenosť s reálnym životom: limbický systém vyberá veci, ktorým sa bude venovať. Mozog sa venuje podnetom a situáciám, ktoré sú pre mozog bezpečné a zmysluplné. Venujeme čas diskusii so žiakmi o tom, kde v reálnom živote sa stretieme s naučeným a prečo to potrebujeme vedieť.
- Získanie vedomostí z daného predmetu: zameriavame sa na kľúčové znalosti, upresníme si, čo sa majú žiaci naučiť, overíme si, čo už žiaci vedia.

- Rozvíjanie životných zručností: (sebadôvera, zodpovednosť, spolupráca, kritické myslenie,...) Životné zručnosti sa neprezentujú, životné zručnosti sa žijú. Pomenujeme, ktoré životné zručnosti si žiaci počas hodiny osvojujú.
- Rozvíjanie exekutívnych funkcií: (pracovná pamäť, plánovanie, vytrvalosť, časový manažment, organizácia, určenie a dodržiavanie postupov, dodržiavanie pravidiel, určenie priorít, efektívne využívanie času, kontrolovať a priebežne opravovať chyby, kontrolovať impulzy,...) Kvalitne vybudované exekutívne funkcie pomáhajú efektívnej školskej práci a sú prínosné aj pre budúcnosť žiaka. Pomenujeme, ktoré si žiaci počas hodiny budujú.
- Participácia: podporujeme na hodine to, aby žiaci preberali rôzne úlohy a roly počas hodiny. Aktívna participácia každého žiaka v rámci svojich možností a schopností (vyhľadávač informácií, prezentujúci, strážca času, pomocník, kreslič, ...-)
- Diferenciácia a individualizácia vzdelávania: nemusím mať rovnaké ciele pre všetkých žiakov, nemusia robiť všetci rovnakým spôsobom, v rovnakom čase - 3M/Gradované úlohy
- Rovesnícka pomoc: rovesnícke učenie
- Aktívne počúvanie: pri rozhovore so žiakom sme duchom prítomný, nerobíme nič iné (mobil, PC, triedna kniha, ukladanie pomôcok, ...), pracujeme s telom - očný kontakt, nasmerovanie tela, face to face, znížime sa na úroveň žiaka, parafrázujeme a overujeme, opisujeme, čo vidíme, počujeme, nehodnotíme, ..., necháme dohovoriť rozprávajúceho, sumarizujeme.
- Potvrdzovanie emócií: stotožňujeme sa s pocitmi žiaka, pozorne počúvame, nepopierame pocity žiakov ale snažíme sa ich pomenovať, snažíme sa splniť želanie v predstavách, opisujeme, čo vidíme alebo opíšeme daný problém, vyjadrujeme svoje pocity a potreby, poskytujeme informáciu, vyslovujeme žiadosť, prosbu, používame JA informáciu.

Podpora pre učiteľov a asistentov:

- Interné vzdelávania a workshopy
- Práca so silnými stránkami /Gallup/
- Mentoring + intervízie so zodpovednou osobou za prioritu
- Akadémia veľkých diel

Dieťa v centre – indikátory sledované na vyučovacích hodinách:

- Orientácia na vnútorné prežívanie žiaka: využívanie reflexie a sebahodnotenia vo vyučovaní. Mentoring žiakov - dobrovoľné mentoringové sprevádzanie žiakov 8.-9. ročníka/2. stupňa. Práca s osobnými cieľmi u žiakov (akademická oblasť, voľný čas, dobrovoľníctvo). Predmety Komunitný kruh a Výchova k životným zručnostiam - plány na rozvíjanie životných zručností v jednotlivých ročníkoch.
- Učenie v súvislostiach: kariérové poradenstvo – aktivity v rámci KUK/THF, predmetov OBN a THD, individuálne konzultácie s kariérou poradkyňou. Príprava na prax - TVVP plány každého predmetu zahŕňajú hodinu, počas ktorej žiaci využijú učivo daného celku/témy v praxi. Prepájanie učebných celkov medzi rôznymi predmetmi – napr. VYV, HUV, DEJ, OBN, ANJ, MAT, ...
- Radosť z učenia: používame aktivizujúce a moderné metódy výučby a didaktické hry, počas ktorých sú aktívni všetci žiaci, sú zaujatí a pracujú/precvičujú/učia sa niečo nové. Príprava na prax – v TVVP plánoch každého predmetu máme v rámci celku zaradenú hodinu, počas ktorej žiaci využijú učivo daného celku/témy v praxi. Dávame žiakom na výber, zapájame ich do procesu vyučovania.
- Učiť sa ako učiť: učíme žiakov metakognitívnym stratégiám v rámci predmetu/celku/učiva - t. j. spolu s učivom im dávam návrh nástrojov a stratégií na efektívne učenie sa (napr. tipy na efektívne zapísanie poznámok, na lepšie zapamätanie nejakého faktu, na naučenie slovíčok a pod.)

Učiteľ ako partner/sprievodca indikátory sledované na vyučovacích hodinách:

- Konštruktivistické vyučovanie – využívame spôsob vyučovania, v ktorom žiaci sami objavujú a skúmajú tému hodiny (zákonitosti, javy, problémy a pod.) a následne z tohto skúmania odvodzujú vysvetlenia. Učiteľ je v role facilitátora - neodovzdáva vedomosti, ale vedie žiakov na ceste poznávania.
- Využívanie metód vyučovania zameraných na žiaka vs. frontálnych metód (“student-centred” vs. “teacher-centred”) - napr. pomer rozprávania a aktivity učiteľa vs. žiakov, zodpovednosť - čo môžu urobiť žiaci, nech robia žiaci (pomôcky, zadania a pod.), dávať žiakom na výber (tempo, spôsob a forma vypracovania zadaní a pod.), skupinová práca, žiaci si vysvetľujú navzájom.
- Práca s chybou - cieľavedome budujeme vnútorné nastavenie pri robení chýb u seba aj u žiakov = aby sme chybu vnímali ako možnosť niečo sa naučiť, nie zlyhanie. Používame “ešte/zatiaľ” jazyk (Např. “Zatiaľ sme násobenie 7čkou nezvládli, potrebujeme si to ešte precvičiť.”). Vedeť žiakov k tomu, aby sa z chýb učili - např. aktivita “moja najlepšia chyba” v teste/ cvičení/DÚ. Využívame na hodinách reflexiu a sebahodnotenie.
- Rovesnícke vyučovanie: spolužiaci si navzájom poskytujú vysvetlenia alebo pomoc, príp. žiaci “učia” spolužiakov v iných triedach/ročníkoch.
- Práca s osobnými cieľmi (učenie, voľný čas, dobrovoľníctvo): žiaci si stanovujú osobné ciele v 1-3 oblastiach - učenie, voľný čas, dobrovoľníctvo, ktoré pravidelne reflektujú s triednym učiteľom (min. 2x v školskom roku)

Strategické ciele:

ŽIACI:

Priority školy orientované na žiaka:

1. Inkluzívne stratégie – 3M úlohy, aktívne počúvanie, potvrdzovanie emócií
2. Dieťa v centre – orientácia na vnútorné prežívanie žiaka, učenie v súvislostiach, radosť z učenia, učiť sa ako sa učiť
3. Učiteľ ako partner/sprievodca

Konkrétne ciele na daný školský rok sa definujú v jednotlivých MZ/PK.

PEDAGOGICKÍ ZAMESTNANCI (1. ročník):

A. Profesionálny rozvoj

- Otvorené hodiny v 1. roč. so spoločným rozborom (6 x v roku) + 4. ročník prizvať v 2. polroku (aj asistent v 4. ročníku)
- absolvovať inovačné vzdelávanie „Škola pre 21. storočie“. (100 hod.)
- Mentoring – 2 x mesačne (supervízor)

B. Wellbeing

- 3 oblasti: profesionálna spokojnosť, stres a sebadôvera, zdroje podpory duševného zdravia
- metódy: dotazníky, osobné rozhovory, terapeutické vstupy na spoločných stretnutiach
- pravidelné stretnutia so Školským podporným tímom – raz mesačne

-

C. Spätná väzba a práca s ňou

- priebežná SV v rámci mentoringu 2x mesačne
- 360° SV na konci školského roka

RODIČIA (BUDOVANIE KOMUNITY):

- nulté rodičovské združenie s rodičmi aj deťmi (Ž-U-R) – 1. deň v škole
- 1 x do roka aktivita s rodičmi a deťmi mimo školu
- 1x štvrtročne report rodičom o pokroku žiaka (TU, ŠPT, asistent, vychovávateľka) – forma odovzdania – osobne, neformálne stretnutie s TU

Príklad 5 - Plnoorganizovaná škola - ZŠ Hurbanova Martin

Vízia a hodnoty školy

Sme škola pre život – učiaca sa škola.

Otvorená škola – škola ako vzdelávacie, kultúrne a športové centrum, ktoré je prístupné nielen žiakom, zamestnancom, ale aj rodičom a širokej verejnosti s cieľom získavania vedomostí, prehĺbovania komunikácie ľudí rôzneho veku, duševného obohacovania sa.

Občianska škola – škola demokratických prístupov a výchovy morálneho správania sa s dôrazom rešpektovania osobnosti každého žiaka i učiteľa, ako i každého pracovníka školy, s cieľom uplatňovať diferencovaný prístup s cieľom všestranného rozvoja osobnosti žiaka, schopného zodpovedne sa rozhodovať, žiť podľa všeobecne uznávaných životných a morálnych hodnôt a občianskych princípov, zúčastňuje sa na občianskom a sociálnom živote na základe poznania aktuálneho diania.

Moderná škola – škola, ktorá využíva moderné vzdelávacie metódy zamerané na rozvoj všetkých gramotností žiakov. Učí žiakov kriticky myslieť, aktívne pristupovať k riešeniu problémov, prijímať rozhodnutia na základe poznatkov, zodpovedne a bezpečne využíva digitálne technológie.

Športová škola – škola s dôrazom na rozvoj pohybových schopností žiakov, s cieľom upevniť si vlastné zdravie a zároveň poskytnúť dostatok pohybových možností všetkým žiakom školy.

Škola zdravého životného štýlu – zdravé školské prostredie podporuje žiakov, pedagógov a ostatných zamestnancov konať vedome s poznatkami o aktívnom pohybe, životnom prostredí a o dopade na fyzické a duševné zdravie

Škola rešpektu a tolerancie – škola podporujúca rozvoj sociálnych kompetencií žiakov, posilnenie jednotlivých zložiek emocionálnej inteligencie so zameraním na komunikáciu, toleranciu a rešpekt. Tolerovanie odlišnosti a vzájomného porozumenia, rešpektovanie iných názorov.

Škola európska – škola, ktorá podporuje rozvíjanie jazykových zručností v cudzom jazyku, tak ,aby žiak dokázal komunikovať okrem materinského jazyka aspoň jedným cudzím jazykom.

Profil absolventa

Žiak našej školy:

- používa potrebné stratégie učenia sa
- kriticky myslí, logicky uvažuje a rieši problémy
- otvorene, všestranne komunikuje aspoň jedným cudzím jazykom
- je tolerantný, ohľaduplný k iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám
- rozvíja svoj zdravý životný štýl a chráni svoje fyzické, duševné a sociálne zdravie

- pozná svoje vlastné schopnosti, uplatňuje ich spolu s osvojeným vedomosťami pri rozhodovaní o vlastnej a profesionálnej orientácii
- je vnímavý, citlivý k prežívaniu iných, k prostrediu i k prírode

Charakteristika a ciele školského vzdelávacieho programu

ŠkVP sme konkretizovali s ohľadom na potreby a možnosti žiakov našej školy s prihliadnutím na požiadavky ich rodičov ako aj reálne podmienky školy v ktorých vzdelávanie na našej škole prebieha. Tieto sú odrazom dlhodobého procesu vývoja školy . Do nášho programu sme tiež premietli aj skúsenosti, ktoré sme získali v minulosti v procese zavádzania inovačných prvkov do procesu výučby a života našej školy.

V minulosti bola naša škola športovo zameraná. V súčasnosti sme sa preto snažili nadviazať na túto tradíciu s ktorou sa spája meno našej školy. Futbal sme rozšírili o druhý šport, ktorým je orientačný beh. Druhou silnou stránkou školy sú jazyky. Ponúkame od 1. ročníka metódu CLLIL, posilnili sme anglický jazyk a od 7. ročníka pri voľbe druhého jazyka si žiaci majú možnosť vybrať z viacerých jazykov: nemčina, španielčina, ruština, taliančina.

Možnosť výberu záleží vždy od personálneho obsadenia učiteľov a možnosti školy. Jazykové zručnosti si žiaci rozvíjajú aj zapojením sa do ERAZMU+ a eTwinningu.

Od školského roku 2023/24 sme zaviedli ranné kruhy. Snažíme sa klásť dôraz na duševné zdravie našich žiakov, podporujeme ich emocionálne a sociálne kompetencie.

Už dlhoročne pracujeme na škole so žiakmi so špeciálne výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), pre ktorých je na škole vytvorený podporný tím. Tvoria ho 2 psychologičky, 2 špeciálne pedagogičky, výchovný a kuriérovi poradca, koordinátor prevencie. Snažíme sa pre žiakov vytvárať také podporné opatrenia, ktoré im uľahčia vzdelávanie na našej škole.

Profil žiaka našej školy predstavuje jeho postupný rozvoj po dosiahnutí stanovených cieľov od nástupu do školy až po ukončenie vzdelávania.

Cieľ 1. cyklu: Ukáž mi, ako to zvládnuť

- poznať základné nástroje učenia sa
- vyjadriť vlastný názor
- spoznať základy jedného cudzieho jazyka
- spoznať princípy kritického myslenia
- spoznať vlastné hodnoty a talent
- objavovať tvorivosť
- spoznať základy pohybovej aktivity a zdravého životného štýlu

Cieľ 2. cyklu: Môžeme robiť spoločne , ja to už dokážem

- nadobudnúť zodpovednosť za vlastné učenie
- uplatňovať nástroje učenia sa
- prijať názory iných
- rozvíjať základy jedného cudzieho jazyka
- rozvíjať jednotlivé gramotnosti
- rozvíjať kritické myslenie

- rozvíjať a uplatňovať svoj talent
- rozvíjať tvorivosť
- rozvíjať pohybové aktivity a zdravý životný štýl

Cieľ 3. cyklu: Ukážem Ti, ako to zvládnuť

- prevziať zodpovednosť za svoje učenie
- obhájiť vlastný názor
- vedieť sa dohovoriť aspoň jedným cudzím jazykom
- uplatňovať jednotlivé gramotnosti v bežnom živote
- uplatňovať kritické myslenie, vedieť argumentovať
- využívať naplno svoj talent v bežnom živote a učení sa
- tvorivo myslieť
- žiť aktívne a zdravo

Príklad 6 - Plnoorganizovaná škola - ZŠ Pionierov Rožňava

Vzdelávanie pre 21. storočie sa má vyznačovať otváraním príležitostí na poznávanie, prijatím každého človeka (inkluzívna škola), zodpovednosťou za udržateľnosť života na Zemi (zelená škola), podporovaním efektívneho a bezpečného využívania digitálnych technológií vo výchove a vzdelávaní (digitálna škola).

Žiak – učiteľ - rodič

V škole 21. storočia majú všetci aktéri možnosť spoluvytvárať obsah a formy vzdelávania, spoločne sa vlastnou aktivitou učiť a zlepšovať:

- Žiak je hlavným aktérom spoluzodpovedným za svoje vzdelávanie.
- Učiteľ aktívne sprevádza žiaka a vytvára príležitosti na efektívne učenie sa, ale zároveň má dostatočný priestor a podporu na vlastný rozvoj.
- Rodič je prizývaný k aktívnemu podieľaniu sa na tvorbe kultúry školy a k aktívnej podpore podoby výchovno-vzdelávacieho procesu.

Východisko, že učiteľ vzdeláva žiaka odovzďovaním vedomostí už v 21. storočí neobstojí. Schopnosť zrozumiteľne vysvetliť učivo bude stále výhodou kvalitného učiteľa, oveľa dôležitejšou sa však stane schopnosť učiteľa rozumieť procesom prebiehajúcim v mysli žiaka počas jeho učenia sa: ako rozmýšľa o zadanej úlohe, ako si volí stratégie na jej riešenie, ako postupy riešenia vykonáva a ako pristupuje k identifikácii a prekonávaniu chýb, ako uvažuje o hodnotách, o svojom prežívaní a konaní. Pred učiteľom tiež stojí úloha podporiť tvorivosť detí, spolu s nimi hľadať priestor a rôzne spôsoby sebvýjadrenia a snažiť sa o pochopenie rozmanitých spôsobov vyjadrenia iných ľudí. S tým súvisí aj pripravenosť učiteľa vytvárať priestor žiakovi samostatne sa zamyslieť nad riešením rôznych typov úloh. Súčasťou vzdelávacieho procesu musí byť reflexia procesu učenia, konania a vyjadrenia. Žiak má byť vedený k tomu, aby vedel opísať (reflektovať) svoje myšlienkové postupy a stratégie učenia a riešenia úloh (metakognícia, metaučenie) a na základe toho zdokonaľovať svoju schopnosť učiť sa, vnímať svoj osobnostný potenciál a preberať zodpovednosť za vlastné učenie sa a rozvoj. Žiak má byť tiež podporovaný v zámernej konfrontácii uvažovania a konania s etickými hodnotami a podnecovaný k tvorivosti.

Ťažisko vzdelávania sa v 21. storočí presúva z memorovania poučiek a zapamätávania izolovaných faktov na systematické a zámerné rozvíjanie všestrannej a funkčnej gramotnosti v súlade s požiadavkami

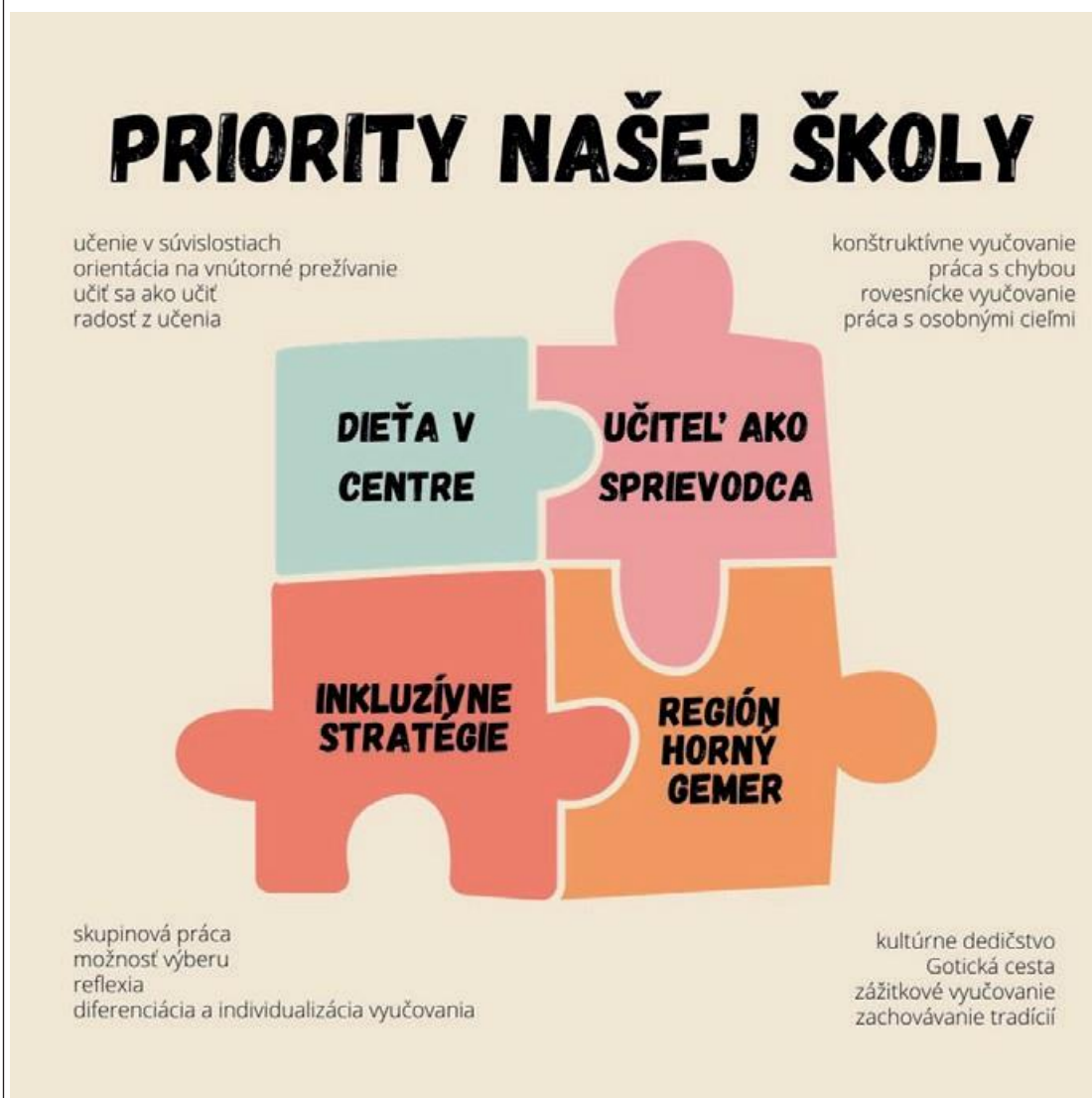
spoločnosti, ktorú dokáže uplatniť v každodennom osobnom a spoločenskom živote a pri napĺňaní svojich osobných, vzdelávacích, kultúrnych a sociálnych potrieb. Dôvodom je, že len šírka osvojených vedomostí už nestačí. Pred učiteľom i žiakom stoja náročnejšie méty: ide o hĺbku učenia (sa), schopnosť dávať veci do súvislostí. Práve vďaka tomu sa ľudia 21. storočia budú vedieť zapájať do zložitých výziev, prispôbiť sa novým situáciám, preberať zodpovednosť a riešiť zložité problémy, kriticky pristupovať k informáciám, tvoriť a spolupracovať v rôznorodých tímoch.

Vízia školy

Učíme žiakov životným zručnostiam s dôrazom na :

- ich individuálne potreby a potenciál každého žiaka,
- špecifiká regiónu Horný Gemer,
- rozvoj pozitívnych medziľudských vzťahov, pretože, NA KAŽDOM (PO)KROKU ZÁLEŽÍ.

Priority školy

Strategické ciele školy

Rovnosť a inklúzia

- Rozvíjať každého žiaka podľa jeho schopností a predpokladov, umožniť mu zažiť úspech v školskom prostredí bez ohľadu na rodinné a majetkové pomery, sociálne prostredie, národnosť a rasu.
- Zlepšiť podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia tak, aby mali rovnocenný prístup vo vzdelávaní s uplatnením podporných opatrení a s podporou inkluzívneho tímu a odbornými pedagogickými zamestnancami z príslušného CPP.

Edukačný proces (výchovno-vzdelávací proces)

- Zvyšovať a rozvíjať sociálnu a emocionálnu gramotnosť žiaka zavedením predmetu Kruh komunity v každom ročníku v 1. cykle a vo 4. ročníku 2.cyklu. Podporovať sebapoznávanie žiaka (jeho silných a slabých stránok) s cieľom poznávania vlastného učebného štýlu s dôrazom jeho využitia pre efektívny spôsob učenia sa konkrétneho žiaka.
- Prostredníctvom intenzívneho využívania modelu vysoko efektívneho učenia na hodinách Výchovy k životným zručnostiam v 5. ročníku 2.cyklu a vo všetkých ročníkoch 3. cyklu rozvíjať u žiakov zmysluplnosť učenia sa s prepojením na reálny život.
- Využitím disponibilných hodín matematiky v 5. a 9.ročníku a implementáciou úloh rozvíjajúcich vyššie myšlienkové procesy zlepšiť u žiakov využívanie kritického myslenia a argumentácie pre účinné riešenie problémov.
- Podporovať aktívne učenie sa žiakov vo všetkých vzdelávacích oblastiach v každom ročníku prostredníctvom zvýšenia počtu vyučovacích hodín s využitím aktivizujúcich metód, bádania, skupinovej práce a zavedením formy blokoveho vyučovania v konkrétnom predmete.
- Rozvíjať digitálnu gramotnosť u žiakov zvýšením počtu vyučovacích hodín s podporou digitálnych technológií vo všetkých vzdelávacích oblastiach v každom ročníku a využitím disponibilnej hodiny na vyučovanie predmetu Informatiky v 9. ročníku. Do edukačného procesu nepretržite implementovať nové trendy vo vývoji digitálnych technológií a podporovať ich bezpečné využívanie.
- Prostredníctvom zavedenia predmetu Hravá angličtina v 1. a 2. ročníku podporovať u žiakov rozvoj a budovanie pozitívneho vzťahu k anglickému jazyku. Využívaním disponibilných hodín anglického jazyka (4hod v 5.- 9.ročníku) a nemeckého jazyka (6hod v 7.- 9.ročníku) posilňovať u žiakov dosiahnutie úrovne A2 v anglickom jazyku a úrovne A1 v nemeckom jazyku.
- Implementovať metódu CLILL v predmetoch a v triedach, v ktorých vyučuje pedagóg anglický jazyk v kombinácii s ďalším predmetom s cieľom praktického uplatnenia slovnej zásoby a dosahovania požadovanej úrovne A2 na konci 3.cyklu.
- Zaviesť a realizovať slovné hodnotenie žiakov v 1.ročníku päťkrát za školský rok s cieľom poskytnúť efektívnejšiu spätnú väzbu pre zákonného zástupcu žiaka o aktuálne dosiahnutej úrovni žiaka v oblasti edukácie.
- Zintenzívniť a zvýšiť uplatňovanie techník formatívneho hodnotenia u žiakov formou hodnotiaceho portfólia vo všetkých ročníkoch a v každej vzdelávacej oblasti s cieľom zvýšiť vnútornú motiváciu žiaka k učeniu sa.
- Prepojiť vzdelávanie v 1.ročníku s výchovným programom v Školskom klube detí formou tandemového vyučovania s cieľom posilňovania aktívneho učenia sa žiakov a prostredníctvom vzájomnej diskusie rozvíjať úroveň kritického myslenia .

- Zvýšiť rozvoj komplexných spôsobilostí žiakov zavedením tematického vyučovania v 1. cykle naprieč všetkými vzdelávacími oblasťami.

Región Horný Gemer

- Posilniť komunikačné zručnosti v slovenskom jazyku u žiakov, vzhľadom k tomu, že žiaci pochádzajú z dvojjazyčného maďarsko-slovenského prostredia, prostredníctvom navýšenia hodín slovenského jazyka a literatúry v 1.ročníku a zavedením nového predmetu Komunikácia v 6. ročníku.
- Realizovať v každom ročníku minimálne jednu aktivitu (tematický deň, exkurzia, výlet) za školský rok s cieľom zvýšiť povedomie žiakov o tradíciách, histórii, národných prírodných a kultúrnych pamiatkach regiónu Horný Gemer. Udržať a podporiť cestovný ruch v danom regióne.
- Implementovať do vyučovania predmetov v rámci vzdelávacej oblasti Človek
- a spoločnosť regionálne témy.

Klíma a kultúra školy

- Podporovať ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov v oblasti regionálnej výchovy, stratégií a metód vyučovania, hodnotenia žiakov, digitálnych zručností, tvorby nového školského vzdelávacieho programu podľa ich schválených plánov profesijného rozvoja formou aktualizácných, inovačných, špecializačných vzdelávaní, okresných zasadnutí MZ/PK v spolupráci s RCPU, NIVAM a inými vzdelávacími inštitúciami.
- Realizovať jedenkrát ročne teambuildingovú aktivitu pre pedagogických a odborných zamestnancov školy s cieľom podporovať medziľudské vzťahy a komunikáciu.
- Navrhnuť a zrealizovať v každej triede jednu aktivitu v priebehu školského roka
- s aktívnou účasťou rodičov zameranú na posilnenie vzájomnej spolupráce a dôvery.
- V priebehu jedného roka realizovať minimálne päťkrát aktivitu „Učiaci sa stredy“. Prostredníctvom vzájomnej diskusie a zdieľania príkladov dobrej praxe prehľbovať profesijný rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov a podnecovať ich reflexiu a sebareflexiu.
- Zefektívniť edukačný proces návštevami vyučovacích hodín supervízorom a vzájomnými návštevami vyučovacích hodín pedagógov v rámci vzdelávacích oblastí minimálne trikrát za mesiac s následnou analýzou činností a návrhom hľadania priestoru odporúčaní na zlepšenie .
- Zatraktívniť prostredie tried v 2. a 3.cykle tematickou výzdobou podľa aprobačného zamerania triedneho učiteľa.
- Vytvoriť v priestoroch školy druhú odbornú učebňu prírodovedných predmetov (BIO, FYZ, CHE) z dôvodu realizácie zážitkových a bádateľských aktivít pri delenom počte žiakov a zmodernizovať učebňu anglického jazyka s cieľom vytvorenia podnetnejšieho učiaceho sa prostredia pre žiakov.

Ak má škola pomenovanú svoju vlastnú víziu a programové ciele, ktoré sú vo vzájomnom súlade, môže pristúpiť k ďalším krokom v tvorbe ŠkVP, a to k pomenovaniu vzdelávacích cieľov, k tvorbe učebného plánu, vytvoreniu učebných osnov a princípov hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov.

Krok 3: Rozpracovanie výchovno-vzdelávacích cieľov až na úroveň cyklov

V rámci úvodnej časti ŠkVP si škola pomenuje aj výchovno-vzdelávacie ciele školy, ktoré predstavujú kostru vzdelávacieho procesu. Pri ich formulovaní môže a mala by vychádzať zo všeobecných cieľov vymedzených v ŠVP pre základné vzdelávanie, ktoré sú v tomto dokumente spresnené tak, aby reagovali na potreby a možnosti žiakov školy (viac v MŠVVaŠ SR, 2023, s. 7).

Ciele v ŠVP sú všeobecným vyjadrením profilu absolventa základného vzdelávania. Základná škola si ich precizuje vo vzťahu k svojim žiakom, podmienkam školy a aj vlastnej vízii. Formulovanie vzdelávacích cieľov je v podstate odpoveďou na otázky: „Akí sú absolventi a absolventky našej základnej školy? Čo ich charakterizuje? Aké majú a aké by mali mať vedomosti, zručnosti a spôsobilosti? Akými hodnotami sa riadia?“ Pomenovanie si toho, akí sú žiaci pri ukončovaní deviateho ročníka, pomáha pedagogickým aj odborným zamestnancom lepšie sledovať to, čo je podstatné v projektovaní vlastných predmetov a súvisiacich intervencií.

Formulovanie cieľov sa môže javiť ako nadbytočná záťaž, je potrebné si však uvedomiť, že sú to práve ciele, ktoré nám pomáhajú lepšie sa koncentrovať na to, čo chceme a potrebujeme rozvíjať u žiakov.

Pri formulovaní cieľov vzdelávania je vhodné dodržiavať niekoľko všeobecných pravidiel a princípov.

Dobre formulovaný cieľ:

- *nastavuje hranice*, aby sme sa držali toho, čo sme považovali v čase plánovania za kľúčové,
- *poháňa*, aby sme mali stále napamäti, čo je predpoklad, čo je podmienka a čo je skutočný komplexný a hlavný zámer,
- *usmerňuje v hodnotení*, aby sme mali vytvorený rámec preto, čo považujeme za dôležité sledovať vo vzdelávacích výsledkoch žiakov,
- *stanovuje výzvu*, aby mali žiaci spolu s učiteľom pred sebou métu, ktorú chcú dosiahnuť,
- *motivuje k ďalším krokom*, aby bolo možné postupne dosiahnuť vymedzené zámery.

Podľa všeobecných zásad pre stanovenie cieľov, by mal byť cieľ:

- *vyjadrený ako činnosť žiaka* (alebo ako očakávanie činnosti žiaka) – cieľ by mal odpovedať na otázku, čo žiak vie?, čo je schopný urobiť/zrealizovať /predviesť?, čo žiak vníma alebo čo žiak ocení?, aké správanie a konanie žiak preferuje? Z cieľov by sa nemal stať výpis úloh, ktoré má spraviť učiteľ (napr. oboznámiť žiakov s..., poukázať na...), ale mal by to byť komplexný súhrn vedomostí, zručností a postojov, ktorými učiaci disponuje alebo ich získa po istom období.
- *vyjadrením očakávaného výsledku* – cieľ by mal vyjadrovať výsledok procesu učenia sa, nie jeho proces. Prakticky to znamená, že vyjadruje čo žiak vie – prečítať, vymenovať, analyzovať, alebo čo žiak oceňuje/vníma – prosociálne správanie pre udržiavanie priateľstiev; prípadne čo je schopný vykonať – odmerať, preskočiť a pod. Cieľ by nemal byť formulovaný ako budúci stav, ale ako to, čo vidíme ako výsledok.
- *kontrolovateľný* – téma kontrolovateľnosti v sebe zahŕňa ďalšie charakteristiky cieľa, akými sú napr.: cieľ obsahuje konkrétny výkon, ktorý očakávame, normu tohto výkonu a podmienky splnenia (sám, v skupine, za pomoci niekoho alebo niečoho). Kontrolovateľnosť cieľa je pomerne jednoznačná a ľahko uchopiteľná pre kognitívne a psychomotorické ciele, je však ťažšie aplikovateľná pre ciele afektívne, keďže sa viac prejavujú v konaní a správaní žiaka.
- *jednoznačný a zrozumiteľný* – pre uchopiteľnosť a realizovateľnosť cieľa je podstatné, aby sa nedal vysvetliť inak, ako ho myslíme. Príliš náročné formulácie za účelom splnenia mnohých požiadaviek vedú k tomu, že cieľ sa stane nejasným a nevyjadruje, čo vlastne očakávame. Aj v tomto prípade platí, že cieľ má svoje pravidlá pre formulovanie, ale najdôležitejšie je to, aby každý, kto si ho prečíta, rozumel tomu, čo vyjadruje.
- *primeraný, ale vytvárajúci výzvu* – primeranosť cieľa patrí medzi jednu z najväčších výziev. Cieľ by mal rešpektovať možnosti učiacich sa. Popri vekovej primeranosti sa sústreďme aj na to, aby zohľadňoval rôzny potenciál žiakov: jazykový, kognitívny, telesný a i. Primeranosť vieme

korigovať jednak úpravou očakávaní na výkon (nižšie kognitívne úrovne), ale aj podmienkami (nemusí samostatne, môže byť v spolupráci s niekým alebo za pomoci niečoho, napr. kalkulačky, knihy) a stanovenou normou (kratšie texty, menej príkladov, menej slovíčok a pod.).

Je potrebné myslieť aj na to, že súbor cieľov by mal byť komplexný, zasahovať by mal teda celú osobnosť žiaka – kognitívnu, afektívnu, a ak je to vhodné s ohľadom na charakter predmetu, aj psychomotorickú stránku. Následným krokom je pristúpiť k tvorbe učebného plánu.

Krok 4: Časové rozvrhnutie vyučovacích predmetov do ročníkov v súlade s formulovanými cieľmi

ŠVP pre základné vzdelávanie (MŠVVaŠ SR, 2023) vymedzuje v rámcových učebných plánoch (ďalej RUP) súhrnný počet hodín za vzdelávacie oblasti a cykly. Existujú 3 varianty RUP – pre školy s vyučovacím jazykom slovenským, školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny a školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Pre všetky varianty platí, že okrem vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia, majú všetky vzdelávacie oblasti rovnaký počet hodín pre vzdelávací cyklus. Rozdiely nájdeme v rozsahu disponibilných hodín. RUP sa nachádzajú ako súčasť ŠVP na stranách 13 – 24 (MŠVVaŠ SR, 2023). Pri vytváraní učebného plánu školy platí, že súčet hodín v ročníku nemôže presiahnuť počet hodín vymedzený v rámcovom učebnom pláne (viď Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Súčet hodín v ročníku podľa ŠVP (zdroj: MŠVVaŠ SR, 2023, s. 13)

Časové dotácie v ročníkoch	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
školy v vyučovacím jazykom slovenským	22	23	25	26	27	29	30	30	30
školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny	23	25	27	28	30	31	32	32	32
školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny									

Časová dotácia v jednotlivých ročníkoch sa môže navýšiť za predpokladu, že sú hodiny financované z vlastných zdrojov. Najvyšší počet hodín v súčte všetkých ročníkov môže byť 79 hodín v 1. cykle, 59 hodín v 2. cykle a 131 hodín v 3. cykle.

Disponibilné hodiny môže škola využiť podľa svojej profilácie, pomáhajú jej naplniť víziu a programové aj výchovno-vzdelávacie ciele. Počet disponibilných hodín sa mení v závislosti od variantu rámcového učebného plánu.

Tabuľka 2 Počet disponibilných hodín v RUP podľa ŠVP (MŠVVaŠ SR, 2023, s. 13)

Voliteľné (disponibilné) hodiny v RUP	1.	2.	3.
školy v vyučovacím jazykom slovenským	6	4	16
školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny	7	3	11
školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny	6	5	14

V rámci učebného plánu školy je potrebné rozhodnúť o spôsobe vyučovania predmetov s jednogodinovou dotáciou v rámci jedného školského roka. Takýmito predmetmi sú napríklad výchovy (hudobná, výtvarná, alebo Človek a svet práce a pod.). Tieto predmety môže škola zaradiť ako jednogodinové každý týždeň, alebo ich môže vyučovať ako dvojhodinové každý druhý týždeň, príp. jeden predmet sa môže vyučovať v rámci jedného polroka ako viachodinový predmet a naopak, iný predmet sa bude vyučovať v 2. polroku. Alternatívy popisuje poznámka č. 2 RUP (MŠVVaŠ SR, 2023, s. 14).

Novinkou v RUP sú tzv. tematické dni. **V 2. a 3. cykle** musí škola **plánovať štyri tematické dni v každom polroku**. Cieľom tematických dní je podporiť rozvíjanie spôsobilostí viazaných na prierezové gramotnosti (napr. čitateľská a vizuálna, finančná, občianska, digitálna, environmentálna alebo sociálna a emocionálna gramotnosť). Škola si plánuje tematické dni pre každý ročník 2. a 3. cyklu tak, aby už v rámci učebného plánu bolo zjavné, akým témam/oblastiam budú venované.

Alternatívny prístup k tvorbe učebného plánu školy umožňuje 3. cyklus vo vzdelávacích oblastiach Človek a príroda a Človek a spoločnosť. Tieto vzdelávacie oblasti je možné vyučovať ako integrované predmety počas celého cyklu, prípadne len v jeho časti. Možnosťou je tiež integrovane vyučovať tie témy, ktoré sú dobre prepojitelné a umožnia žiakom pochopiť učivo v širších súvislostiach. Ak sa však vyučujúci v škole rozhodnú, v 3. cykle môžu predmety patriace do vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a Človek a príroda vyučovať ako samostatné. Uvedenú skutočnosť je potrebné zaznamenať v učebnom pláne vrátane časovej dotácie pre predmety v jednotlivých ročníkoch.

Oblasti Človek a príroda a Človek a spoločnosť prinášajú zmenu aj do 1. a 2. cyklu. Obidve vzdelávacie oblasti predstavujú dva integrované predmety, ktoré sa vyučujú od 1. ročníka základnej školy. V 1. cykle majú 3 hodiny počas 3 rokov, ktoré môže škola vyučovať ako jednogodinové predmety alebo ich môže vyučovať ako dvojhodinové predmety každý druhý týždeň, príp. zvoliť blokové vyučovanie (postupuje sa v zmysle poznámky č. 2 RUP, MŠVVaŠ SR, 2023, s. 18).

Súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť sa stali aj predmety etická výchova a náboženská výchova. Tieto predmety majú samostatne vyčlenené počty hodín tak, aby sa vyučovali minimálne 1 hodinu v každom ročníku základnej školy. **Predmety sa naďalej vyučujú ako alternatívy, žiaci si vyberajú etickú alebo náboženskú výchovu.**

Učebný plán vytvorí základnú mapu predmetov s časovými dotáciami a prostredníctvom neho sa začína bližšie dotvárať edukačná realita konkrétnej školy. V učebnom pláne sa začína zhmotňovať vízia, ale aj ciele, ktoré si vyučujúci, ale aj vedenie a rodičia s deťmi pomenovali ako kľúčové. K jednotlivým hodinám a k cieľom je potrebné postupne dotvárať obsah a tiež popísať, ako sa budú ciele dosahovať- určiť preferované stratégie, metódy a formy výučby.

Príklad 7 - Učebný plán nepľnoorganizovanej školy - ZŠ a MŠ Vlachovo

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			
		1	2	3	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	8	8	8	24
	anglický jazyk	0	1	3	4
	ranný kruh	1	1		2
Matematika a informatika	matematika	4	4	4	12
	informatika	0	0	1	1
Človek a príroda	príroda	1+1	1+1	1+1	6
Človek a spoločnosť	spoločnosť	1	1	1	3
	náboženstvo/etická výchova	1	1	1	3
Človek a svet práce	svet práce	1	1	1	3
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	3
	výtvarná výchova	1	1	1	3
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	6
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			
Spolu za cyklus		70			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	
		22	23	25	70
Spolu hod./deň					

Pozn.: červeným sú označené **využitie disponibilné hodiny**, **nový predmet** je označený zeleným

Poznámky k UP školy:

- Vyučovacia hodina v tomto rozdelení učebného plánu má 45 minút. Počas projektových týždňov organizovaných školou si môžu učitelia po prerokovaní s vedením školy zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania, napr. blokovo vyučovanie.
- Počet týždenných vyučovacích hodín štátneho vzdelávacieho programu v jednotlivých ročníkoch a celkový počet hodín je presne určený v učebnom pláne (hodiny označené čiernou farbou). Škola využila voliteľné hodiny v školskom vzdelávacom programe na vytvorenie nových predmetov a posilnenie dotácie hodín v niektorých predmetoch (hodiny označené červenou farbou):
 - posilnenie predmetov o 1 hodinu: Anglický jazyk v 2.ročníku, Človek a príroda v 1.cykle
 - vytvorenie nového predmetu: Ranný kruh v 1. a 2. ročníku
- Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín na vyučovanie jednotlivých predmetov sa uskutočňuje podľa vyhlášky o základnej škole. Pri vyučovaní predmetov, ktoré nie sú priamo uvedené vo vyhláške, možno žiakov deliť na skupiny podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy a podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
 - Povinne voliteľný predmet náboženská výchova alebo etická výchova – možno spájať žiakov tried toho istého ročníka a vytvárať skupiny s najvyšším počtom žiakov 20, v odôvodnených prípadoch +2. Ak počet žiakov v skupine klesne pod 12 žiakov, možno do skupín spájať aj žiakov rozličných ročníkov. Ak si žiak vyberie predmet, navštevuje ho bez zmeny počas celého roka.
 - Na vyučovanie vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sa trieda rozdeľuje na skupiny na každej vyučovacej hodine, ak je v nej počet žiakov vyšší ako 25. Telesná výchova a športová výchova sa v 1. a 2. cykle vyučuje pre chlapcov a dievčatá spoločne.
- Škola realizuje počas prvého týždňa "Adaptačné dni „na adaptáciu žiakov na nový školský rok.

5. Škola realizuje raz ročne v každom ročníku 1.cyklu didaktické hry. Ciele a obsah didaktických hier a účelových cvičení, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb, si škola zdefiniuje v školskom vzdelávacom programe.
6. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.

Príklad 8 - Učebný plán nepľnoorganizovanej školy - ZŠ s MŠ F.Madvu Nitrianske Sučany

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus	
		1.ročník	2.ročník	3.ročník	4. ročník	5. ročník
Jazyk a komunikácia	SJL	9	8	7	6	6
	ANJ	-	-	3	3	3
Matematika a informatika	MAT	4	4	4	4	4
	INF	-	-	1	1	1
Človek a príroda	ČAP	0,5	1,5	1	2	2
Človek a spoločnosť	ČAS	0,5	1,5	1	2	3
	NBV/ETV	1	1	1	1	1
Človek a svet práce	ČASP	1	1	1	1	1
Umenia a kultúra	VYV	1	1	1	1	1
	HUV	1	1	1	1	1
	RGV	2	2	2	2	2
Zdravie a pohyb	TSV	2	2	2	2	2
Spolu povinná časť		20	21	23	24	25
Disponibilné hodiny		+2	+2	+2	+2	+2
Spolu ŠkVP		22	23	25	26	27

Príklad 9 - Učebný plán plnoorganizovanej školy - ZŠ s MŠ Detva

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1.cyklus			2. cyklus		3.cyklus			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk	9	8	7	7	5+1	5	5	4	5
	Cudzí jazyk - Anglický	2	1+1	2	2	3	3	3	3	3
	Druhý cudzí jazyk - Nemecký		1	1	1	1	1	2	2	2
Matematika a informatika	Matematika	4	4	4	4+1	4+1	4	4	5	4
	Informatika			1	1	1	1	1	1	1
Človek a príroda	Človek a príroda		1	2	2	2				
	Biológia						2	2	1	1
	Fyzika							2	2	2
	Chémia								2	2
	Science						1	1	1	1
Človek a spoločnosť	Človek a spoločnosť		1	2	2	3				
	Občianska náuka							1	1	1
	Geografia						2	1	1	1
	Dejepis						1	1	1	2
	Náboženská výchova/etická výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Svet okolo nás						1	1	1	1
Človek a svet práce	Človeka a svet práce	1	1	1	1	1	1	1	1	
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	1	1	1	1	1	2	1		
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	2	1	1	
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2+1	2	2	2	2	2	2	2	2
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			49		103			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			4		16			
Spolu za cyklus		70			53		119			
Hodiny nad rámec ŠVP vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra - SUPERAR		1	1	1	1	1				
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		22+1	23+1	25+1	26+1	27+1	29	30	30	30
Spolu za cyklus		70+3			53+2		119			
Tematické dni	Európsky deň jazykov				x	x	x	x	x	x
	Nenič svoje múdre telo				x	x	x	x	x	x
	Benefičný koncert, tolerancia, empatia				x	x	x	x	x	x
	Vianočné zvyky a tradície				x	x	x	x	x	x
	Deň Zeme				x	x	x	x	x	x
	Dni knihy a médií				x	x	x	x	x	x
	Deň bryndze u Vagačov				x	x	x	x	x	x
	Olympijský deň				x	x	x	x	x	x
SPOLU					8dní	8dní	8dní	8dní	8dní	8dní

Pozn.: červeným sú označené **využitie disponibilné hodiny**, **nový predmet** je označený zeleným

V prvom vzdelávacom cykle sa škola uprednostňuje integrovaný obsah vzdelávania a pružnú organizáciu vzdelávania založenú na blokovom či projektovom vyučovaní.

V druhom vzdelávacom cykle, ktorý je chápaný ako prechodový a adaptačný, škola uprednostňuje integrovaný obsah vzdelávania a pružnú organizáciu vzdelávania založenú na blokovom či projektovom vyučovaní.

V treťom cykle sa vzdelávacia oblasť štruktúruje do samostatných predmetov, ale škola zaviedla predmety Science a Svet okolo nás ako integrované predmety v rámci príslušných vzdelávacích oblastí. Vzdelávacie oblasti a v rámci nich rozpracované jednotlivé vyučovacie predmety sú súčasťou tabuľky vzdelávacieho programu.

Príklad 10 - Učebný plán - ZŠ s MŠ M.R.Štefánika Budimír

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	7+1	8	7	5	5	4+1	5	5
	anglický jazyk	1	1	3	3	3+1	3	3	3	3
	konverzácia v anglickom jazyku/nemecký jazyk/ruský jazyk							2	2	2
Matematika a informatika	matematika	4	4	4	4	4+1	4+1	4+1	4+1	5
	informatika	0	0	1	1	1	1	1	1	
	informatika IT						1	1	1	1
Človek a príroda	človek a príroda	0,5	1,5	1	2	2				
	fyzika						1	1	2	2
	chémia							2	2	1
	biológia						1	2	1	1
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť	0,5	1,5	1	2	3				
	občianska náuka						1	1	1	1
	geografia						1	1+1	1+1	1
	dejepis						1	1	1	2
	komunitný kruh	1	1	1	1	1				
	výchova k životným zručnostiam						1	1	1	1
	náboženská výchova/etická výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Človek a svet práce	človek a svet práce	1	1	1	1	1	1	1	1	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	
	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			49		103			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		2	3	1		4				
Nadstavené hodiny							1	1	1	1
Spolu za cyklus		70			53		123			
Časové dotácie v ročníkoch	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
	22	23	25	26	27	29	30	30	30	
Spolu za cyklus podľa ŠVP		70			53		119			

Pozn.: červeným sú označené **využitie disponibilné hodiny**, **nový predmet** je označený zeleným

1. Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má 45 minút. Predmet výtvarná výchova sa raz za dva týždne bude vyučovať v dvojhodinovom bloku v trvaní 90 minút ako je to uvedené v Poznámkach, časť Umenie a kultúra.
2. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje podľa vyhlášky MŠ SR č. 320/2008 Z. z. o základnej škole: § 3 ods. 1. až 4. vyhlášky č. 223/2022 Z. z. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa trieda delí na skupiny, ak počet žiakov presiahne 27, pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov, podľa priestorových a materiálnych podmienok školy a podľa počtu žiakov v triedach.
3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny sú využité nasledovne:
 1. cyklus (6 hodín):
VO Jazyk a komunikácia – 3 hodiny (SJL – 1 hod., 2. ročník; ANJ – 1 hod., 1.-2. ročník) VO Človek a spoločnosť – 3 hodiny (KUK – 1 hod., 1. – 3. ročník)
 2. cyklus (4 hodiny):
VO Jazyk a komunikácia – 1 hodina (ANJ – 1 hod., 5. ročník)
VO Matematika a informatika – 1 hodina (MAT – 1 hod., 5. ročník) VO Človek a spoločnosť – 2 hodiny (KUK – 1 hod., 4.-5. roč.)
 3. cyklus (16 hodín)
VO Jazyk a komunikácia – 7 hodín (SJL – 1 hod., 7. ročník; KvAJ/NEJ/RUJ – 2 hod., 7.-9. roč.) VO Matematika a informatika – 3 hodiny (MAT – 1 hod., 6.-8. roč.)
VO Človek a spoločnosť – 6 hodín (GEO – 1 hod. 7.-8. roč.; VKZ – 1 hod., 6. – 9. roč.)
4. Vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu: anglický jazyk, informatika,
5. Vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolila a pripravila ich učebné osnovy, a ktoré vytvárajú profiláciu školy: komunitný kruh, výchova ku životným zručnostiam, konverzácia v anglickom jazyku.
6. Škola pri tvorbe školského vzdelávacieho programu delí hodinové dotácie a vzdelávacie štandardy do vyučovacích predmetov a ročníkov. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vzdelávacích oblastí a rozsah vzdelávacích štandardov za cyklus vzdelávania je zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov zachováva zásadu veku a primeranosti a zásadu logickej nadväznosti.
7. Pri prestupe žiaka ako prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadníme žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka. Starostlivosť o žiaka je zabezpečená Školským podporným tímom, v rámci ktorého sa vytvorí špecifický subtím spolupracujúci aj so zákonnými zástupcami žiaka. Pedagogický asistent je súčasťou edukačného procesu v každej triede v súlade s podpornými opatreniami.
8. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním, a to s uplatnením špecifik podľa časti 10 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania v spolupráci so ŠPT, s CPP a podľa katalógu podporných opatrení.
9. V rámci disponibilných hodín škola vyučuje predmet Komunitný kruh v 1. a 2. cykle a predmet Výchova ku životným zručnostiam v 3. cykle. Tieto predmety dotvárajú školský vzdelávací program tak, aby podporili dosiahnutie stanovených cieľov vzdelávania.
10. Škola realizuje raz ročne v každom ročníku prvého a druhého cyklu didaktické hry
11. V každom ročníku 3. cyklu účelové cvičenia. Jeden vyučovací deň predstavuje v 1. cykle päť vyučovacích hodín, v 2. a 3. cykle šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah didaktických hier a účelových cvičení, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb, má škola zadané v školskom vzdelávacom programe.

Príklad 11 - Učebný plán - ZŠ Hurbanova Martin

UČEBNÝ PLÁN ZÁKLADNEJ ŠKOLY S MATERSKOU ŠKOLOU										
Postupné zavádzanie od 1. ročníka do školského roka 2023/2024										
Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Týždenná časová dotácia vyučovacích predmetov								
		1.cyklus			2.cyklus		3.cyklus			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	10	8	7	7	5	5	4	5	5
	Anglický jazyk 1. cudzí jazyk	1+1	2	3	3	3+1	3+1	3	3	3+1
	Druhý cudzí jazyk	-	-	-	-	-	-	2	2	2
	Cvičenia zo SJ	-	-	-	-	-	-	-	-	1*
Matematika a informatika	Matematika	4	4+1	4	4	4+1*	4	4	4	5
	Informatika	-	-	-	1	1	1	1	1	-
	Počtoland	-	-	1*	1*	1*	1*	-	-	-
	Seminár z matematiky	-	-	-	-	-	-	-	1*	1*
Človek a príroda	Človek a príroda	-	2	1	2	2	-	-	-	-
	Fyzika	-	-	-	-	-	2	1	2	1
	Chémia	-	-	-	-	-	-	2	2	1
	Biológia	-	-	-	-	-	1+1*	2	1	1
Človek a spoločnosť	Človek a spoločnosť	-	1	2	2	-	-	-	-	-
	Dejepis	-	-	-	-	1	1	1+1*	1	2
	Geografia	-	-	-	-	2	1+1	1+1*	1	1
	Občianska náuka	-	-	-	-	-	1	1	1	1
	Etická/náboženská výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Človek a svet práce	Človek a svet práce	-	1	1	2	1	1	1	1	1
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Výtvarná výchova	2	1	-	1	1	1	1	1	1
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Plávanie	1	-	1*	1	1	1	1	1	1
	Športová príprava	-	-	2	1*+1	2*+1	2*+1	2*+1	1*+2	2*+1
Štát - časová dotácia		22	23	25	26	27	29	30	30	30
Škola - časová dotácia		23	23	25	26	27	29	30	30	30

Pozn.: *znamená, že daná hodina je delená pre športovcov a nešportovcov (napr. špp/počtoland) hodnota v zátvorke určuje počet hodín pre športovú prípravu, ktorá je dotovaná štátom.

Učebný plán obsahuje vzdelávacie oblasti a zoznam povinných a voliteľných vyučovacích predmetov, určuje rozsah najväčšieho týždenného počtu hodín v príslušnom ročníku a počet hodín, ktoré môže škola použiť na svoje vlastné zameranie.

V súlade s víziou a cieľmi školy učebný plán základnej školy s materskou školou umožňuje žiakom od 1. ročníka rozvíjať svoje pohybové zručnosti na hodine plávania . Od 1. ročníka máme 2 hodiny anglického jazyka. Od 3. ročníka si môžu žiaci navštevovať triedy so športovou prípravou so zameraním na futbal a orientačný beh.

Nešportovci v 3. – 6. ročníku majú vyučovací predmet Počtoland .

Od 7. ročníka učebný plán dáva možnosť výberu druhého cudzieho jazyka

Príklad 12 - Učebný plán - ZŠ Pionierov Rožňava

Učebný plán základnej školy										
		1.cyklus			2. cyklus		3.cyklus			
Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	8+1	8	8	7	5	5	4	5	5
	Komunikácia						1			
	Anglický jazyk	0	0	3	3	3+1	3+1	3+1	3	3+1
	Hravá angličtina	1	1							
	Nemecký jazyk							2	2	2
Matematika a informatika	Matematika	4	4	4	4	4+1	4	4	5	4+1
	Informatika			1	1	1	1	1	1	1
Človek a príroda	Človek a príroda	1	1	1	2	2				
	Biológia						1	2	1	1
	Fyzika						2	2	1	1
	Chémia							2	2	1
Človek a spoločnosť	Človek a spoločnosť	0	2	1	2	3				
	Občianska náuka						1		1	2
	Geografia						1	1	1	1
	Dejepis						1	1	1	2
	Náboženská výchova/Etická výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kruh komunity	1	1	1	1					
	Výchova k životným zručnostiam						1	1	1	1
Človek a svet práce	Človek a svet práce	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	2	1	1	
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Športová výchova									

Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)	64			49		103				
Voliteľné (disponibilné) hodiny	3	2	1	1	3	3	4	3	6	
Spolu za cyklus	70			53		119				
Časové dotácie v ročníkoch	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
	22	23	25	26	27	29	30	30	30	
Spolu za cyklus										
Tematické dni	Deň na Gemeri				1	1	1	1	1	1
	Zelený deň				1	1	1	1	1	1
	Deň finančnej gramotnosti				1	1	1	1	1	1
	Deň kultúry a médií				1	1	1	1	1	1
	Deň jazykov				1	1	1	1	1	1
	Deň rodiny				1	1	1	1	1	1
	Deň kariéry				1	1	1	1	1	1
	Deň pohybu				1	1	1	1	1	1
	SPOLU				8 dní	8 dní	8 dní	8 dní	8 dní	8 dní
Didaktické hry	1d	1d	1d	1d	1d					
Účelové cvičenie						1d	1d	1d	1d	

Poznámky k učebnému plánu školy

- Vo vyučovacom predmete Slovenský jazyk a literatúra sa v 1. ročníku navýši počet vyučovacích hodín o jednu hodinu týždenne.
- V základnom vzdelávaní sa vo vyučovacom predmete cudzí jazyk vyučuje anglický jazyk od 1. cyklu bez možnosti zmeny. V 1. a 2. ročníku sa vyučuje anglický jazyk v predmete Hravá angličtina, využitím jednej disponibilnej hodiny týždenne.
- Vo vyučovacom predmete Anglický jazyk sa v 5., 6., 7. a 9. ročníku navýši počet vyučovacích hodín o jednu hodinu týždenne.
- Škola využije voliteľné (disponibilné) hodiny na výučbu 2. cudzieho jazyka - nemeckého jazyka v 7. až 9. ročníku v počte 2 hodiny týždenne. Druhý cudzí jazyk v 7. ročníku sa bude otvárať za predpokladu, že sa na neho prihlási aspoň 12 žiakov z každej triedy daného ročníka. Ak bude tento predpoklad splnený, všetci žiaci budú mať v 7. až 9. ročníku druhý cudzí jazyk.
- V 3. cykle v 6. ročníku pribudne vyučovací predmet Komunikácia .
- Vo vyučovacom predmete Matematika v 5. a 9. ročníku sa navýši počet vyučovacích hodín o jednu hodinu týždenne.
- Vo vyučovacom predmete Informatika sa v 3. cykle v 9. ročníku navýši počet vyučovacích hodín o jednu hodinu týždenne.
- Vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť s využitím disponibilnej hodiny raz týždenne pribudne nový predmet Kruh komunity v každom ročníku 1. cyklu a vo 4. ročníku 2. cyklu.

- Vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť s využitím disponibilnej hodiny raz týždenne pribudne nový predmet Výchova k životným zručnostiam v 5.ročníku 2.cyklu a vo všetkých ročníkoch 3. cyklu.
- Vyučovacie predmety Etická výchova a Náboženská výchova sa vyučujú ako povinne voliteľné predmety. Žiak si vyberá, či bude navštevovať etickú alebo náboženskú výchovu. Vybraný predmet navštevuje žiak počas celého školského roka.
- Časť obsahu vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť sa v 2. a 3. cykle vyučuje formou tematických dní, ktoré má škola zaradené v učebnom pláne.
- Vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa pri vyučovaní, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností v 3.cykle delia triedy, kde je počet žiakov vyšší ako 25.
- Časť obsahu vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb sa vyučuje formou didaktických hier v 1. a 2. cykle, ktoré slúžia na praktické osvojenie si učiva najmä komponentu Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva a formou účelových cvičení v 3. cykle.
- V prípade, že bude vytvorená športová trieda celkový počet vyučovacích hodín sa v nej navýši o 3 hodiny športovej výchovy za týždeň (predmet Športová výchova uvedená v učebnom pláne platí len pre športové triedy).
- Škola plní rozsah vyučovania Telesnej a športovej výchovy započítaním hodín, ktoré sa vyučujú formou: športových výcvikov, pohybových aktivít v prírode, pohybových aktivít organizovaných v škole mimo vyučovacích hodín a v ŠKD v jednotlivých ročníkoch nasledovne:
 1. *ročník*: Základný plavecký výcvik (12h), didaktické hry (5h), pohybové aktivity v ŠKD (16h)
 2. *ročník*: Základný korčuliarsky výcvik (12h), didaktické hry (5h), pohybové aktivity v ŠKD (16h)
 3. *ročník*: Škola v prírode - Základný turistický výcvik (14h), didaktické hry (5h), pohybové aktivity v ŠKD (14h)
 4. *ročník*: Základný lyžiarsky výcvik (12h), didaktické hry (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h), pohybové aktivity v ŠKD (9h)
 5. *ročník*: Zdokonaľovací plavecký výcvik (21h), didaktické hry (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h)
 6. *ročník*: Zdokonaľovací korčuliarsky výcvik (21h), účelové cvičenie (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h)
 7. *ročník*: Zdokonaľovací lyžiarsky výcvik (21h), účelové cvičenie (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h)
 8. *ročník*: Turistický výcvik (21h), účelové cvičenie (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h)
 9. *ročník*: Turistický výcvik (21h), účelové cvičenie (6h), tematický deň – Deň pohybu (6h)

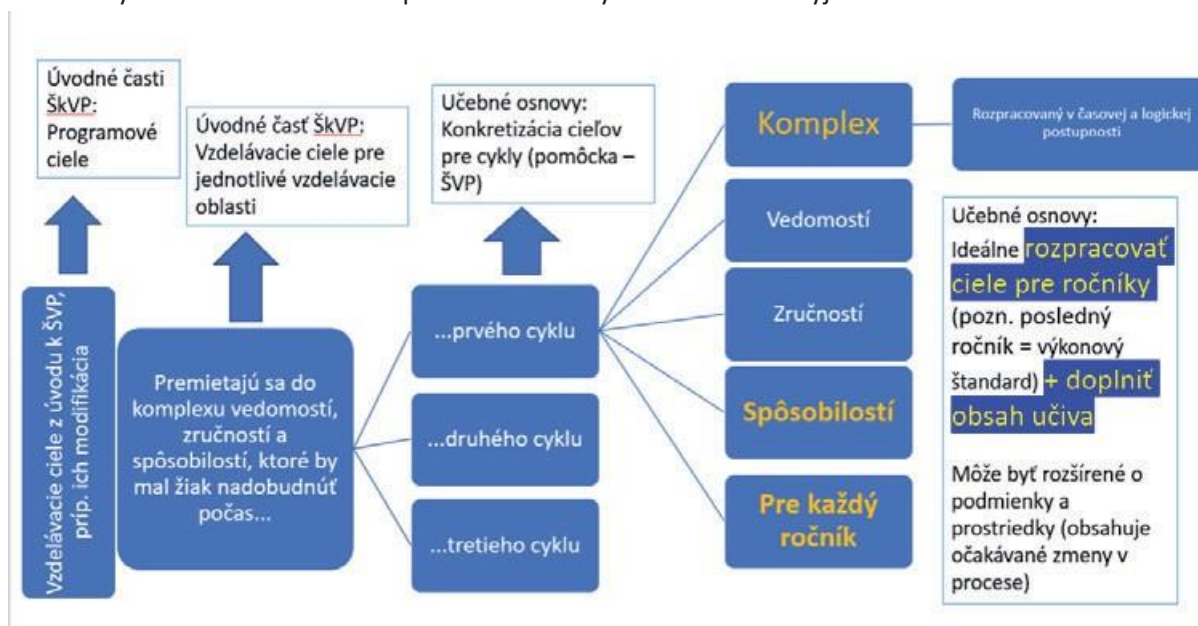
Po spracovaní učebného plánu, ktorý nadväzuje na ciele a víziu školy, školský tím vypracuje učebné osnovy ŠkVP. Učebné osnovy musia vychádzať z počtu hodín pridelených pre predmet v učebnom pláne a zároveň musia rešpektovať osobitosti žiakov a ich potenciál. K tvorbe učebných osnov je možné pristúpiť rôznymi cestami. Odporúčame preštudovať Sprievodcov zmenami vo vzdelávacích oblastiach. V nasledujúcom kroku sme zhrnuli kľúčové princípy tvorby učebných osnov. V závislosti od vzdelávacích oblastí sa však môžu postupy líšiť.

Krok 5: Rozpracovanie výkonových štandardov v jednotlivých predmetoch do ročníkových cieľov a prislúchajúcich obsahov

Vo vzťahu k stanoveným cieľom učiteľa jednotlivých stupňov vzdelávania v cykloch postupne sledujú výkonové štandardy. Výkonové štandardy pomenúvajú spôsobilosti, ktorými má žiak v jednotlivých komponentoch vzdelávacej oblasti disponovať. V tomto bode musia učitelia dobre zvážiť, ktoré výkonové štandardy sú pre ich žiakov dosiahnuteľné za jeden rok (v tomto prípade sa výkonové štandardy môžu stať konkrétnym cieľom, ku ktorému sa v komponente v danom ročníku smeruje) alebo je potrebné výkonový štandard rozčleniť na parciálnejšie ciele a výkonový štandard sa dosiahne až po dlhšom časovom období. Možnosť upravovať náročnosť jednotlivých ročníkov aj flexibilnou prácou s výkonovými štandardmi je jednou zo základných výhod členenia vzdelávacích štandardov do cyklov. Škola sama rozhoduje o náročnosti, tempe a logickej nadväznosti cieľov, avšak s vedomím potenciálu a možností svojich žiakov.

V závislosti od cieľov, ktoré sú v jednotlivých ročníkoch pomenované, sa formuluje obsah vzdelávania. Obsah sa tak stáva predpokladom pre dosiahnutie formulovaných cieľov. Nie je podstatný rozsah tém, ale to, aby žiak preukázal konkrétnu spôsobilosť, ktorá sa od neho očakáva. Túto spôsobilosť pritom môže dosiahnuť za pomoci rôzneho obsahu, ktorý je v rámci obsahových štandardov vymedzený. V tomto momente sa ukazuje, že dôležitým prvkom nie je len pomenovanie toho, čo a v akej kvalite má žiak vedieť, alebo byť schopný zrealizovať, či ako sa má správať. Podstatná je aj cesta, akou sa k stanoveným cieľom dopracuje.

Celkovo by sme základnú schému pri tvorbe učebných osnov mohli vyjadriť nasledovne:

Obrázok 1 Základná štruktúra tvorby učebných osnov (Zdroj: vlastné spracovanie na základe Prášilová, 2006)

Pomôckou pre učiteľov môže byť aj pomenovanie stratégií, metód a foriem výučby ako súčasti učebných osnov. Práve tie dokážu efektívne pomenovať, ako rozvíjať očakávané spôsobilosti pretavené do cieľov v jednotlivých ročníkoch a zjednodušiť učiteľom vnímanie toho, čo a ako chcú v danom ročníku učiť. Učebné osnovy tak okrem cieľov a obsahu (môže byť formulovaný ako zoznam učív usporiadaných v logickej nadväznosti, alebo zoznam tém, ktorým sa bude venovať priestor, atď.) môžu obsahovať aj konkrétne návrhy na realizáciu (napr. projektové vyučovanie, exkurzia, práca s knihou, diskusia, beseda

s diskusiou, blokové vyučovanie a pod.). Pri tomto type projektovania učitelia uvažujú nielen o tom, čo sa má „prebrať“, ale vo vzťahu k cieľom hľadajú efektívne cesty na ich dosiahnutie. Premyslenie si rámcového postupu pri jednotlivých zámeroch eliminuje tendenciu sklznúť do rutiny a odkloniť sa tak od pôvodného zámeru. Súčasťou učebných osnov, či plánov sa môžu stať aj námety na printové alebo digitálne učebné zdroje.

Inováciu je možné sledovať aj v rámci **prierezových gramotností**. V samotnom ŠVP už nie je možné nájsť samostatne vyčlenený obsah tzv. prierezových tém. Prierezové gramotnosti (čitateľská a vizuálna, digitálna, finančná, sociálna, emocionálna, environmentálna a občianska) majú svoje ciele a obsahy rozpracované v rámci existujúcich vzdelávacích oblastí. Mnohé z nich našli prienik najmä s cieľmi vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť.

Napriek tomu je potrebné, aby škola pri hodnotení obsahu vzdelávania (najmä v rámci vzdelávacích oblastí Človek a spoločnosť, Človek a príroda, Človek a svet práce) identifikovala témy, ktorých ciele vyžadujú dlhodobejší a systematickejší prístup v rámci blokového vyučovania, alebo je potrebný vstup externého odborníka, ktorý môže s výučbou témy pomôcť. Pre takéto prípady, ako sme uviedli už v časti pri RUP, si škola plánuje pre každý ročník 2. a 3. cyklu tzv. tematické dni v rozsahu štyroch dní v polroku. Tematický deň trvá 6 vyučovacích hodín a môže byť zameraný napríklad na témy z oblasti environmentálnej gramotnosti alebo z oblasti občianskej gramotnosti.

Súčasťou učebných osnov môžu byť aj pomenované výstupy zo vzdelávania. Pre učiteľov je výhodou, ak si už v rámci projektovania daného ročníka pri jednotlivých tematických celkoch pomenujú, čo očakávajú od žiakov pri výstupe. Práve tieto výstupy môžu byť základným kameňom pri plánovaní systému hodnotenia vzdelávacích výsledkov.

Príklady učebných osnov tvoria prílohu tohto dokumentu.

Krok 6: Kontrola medzipredmetovej nadväznosti a súdržnosti cieľov, kontrola gradácie výstupov zo vzdelávania

Pri projektovaní vlastných predmetov, ich cieľov a učiva sa nesmie zabudnúť na vzájomné prepojenie medzi vzdelávacími oblasťami, predmetmi, ale aj medzi cyklami. Pri finalizácii vlastných cieľov a ich zaradenia do jednotlivých ročníkov je potrebné realizovať kontrolu v rámci jednej vzdelávacej oblasti, ale aj medzi vzdelávacími oblasťami. Táto kontrola by sa mala zameriavať najmä na to, aby sa ciele a očakávania jednotlivých predmetov medzi sebou nepredbiehali a vzájomne na seba nadväzovali.

V rámci kontroly je tiež vhodné sledovať, či ciele a obsahy na seba vzájomne nadväzujú, postupne gradujú a vytvárajú tak kompaktný celok. Gradáciu je potrebné sledovať aj na úrovni očakávaných výstupov zo vzdelávania.

Krok 7: Stanovenie spôsobu overenia očakávaných výsledkov zo vzdelávania

Hodnotenie vzdelávacích výsledkov je súčasťou tvorby ŠkVP. Môže tvoriť samostatnú kapitolu alebo sa môže stať súčasťou jednotlivých učebných osnov. Je výhodné pomenovať očakávané výsledky vzdelávania a to, ako si škola predstavuje ich overovanie. Učitelia sa následne lepšie orientujú v tom, čo sú podstatné vzdelávacie výsledky a ktoré vedomosti, zručnosti a spôsobilosti sa vnímajú ako predpoklad pre dosiahnutie skutočných cieľov. Východiskom pri hodnotení sú formulované očakávané výstupy zo vzdelávania.

Ak sa očakáva, že žiaci budú v danej téme schopní analyzovať vybraný problém, aj hodnotenie vzdelávacích výsledkov by sa malo orientovať na ich schopnosť realizovať rozbor problematiky. Ak sa očakáva zvládnutie konkrétneho gramatického javu, v rámci hodnotenia sa bude sledovať to, ako žiaci v rôznych kontextoch zvládajú konkrétny gramatický jav. Zladenie očakávaní výstupu s metódami hodnotenia je dôležitým faktorom konzistentnosti ŠkVP vo všetkých jeho zložkách.

V rámci ŠkVP môžu školy pomenovať svoje stratégie viažuce sa k priebežnému aj záverečnému hodnoteniu. Pri priebežnom hodnotení je dôležité vybrať také stratégie, ktoré budú dostatočne výpovedné pre žiakov školy, ale súčasne nebudú predstavovať záťaž pre vyučujúcich do takej miery, že by mohli predstavovať prekážku v poskytovaní spätnej väzby. Jadrom môžu byť práve metódy formatívneho hodnotenia. Je potrebné si uvedomiť, že plánovanie formatívneho hodnotenia a pomenovanie stratégie a metód, ktoré škola využíva pri predmetoch, podáva jasnú informáciu o tom, čo sa sleduje a ako sa poskytuje informácia o kvalite dosahovania stanoveného cieľa. Rovnako potrebné je pomenovať aj to, akým spôsobom sa realizuje záverečné hodnotenie a aké informácie obsahuje. Hodnotenia vo väzbe na zmeny v ŠVP predstavuje komplexnú tému, preto jej bude venovaný samostatný priestor.

Záver

Súčasti ŠkVP sa po novele školského zákona redukovali. Ak sa pozrieme na to, aké časti ostali, je zrejmé, že program má ambíciu stať sa kľúčovým a najmä živým dokumentom školy. Prvá verzia programu nebude jeho poslednou. Je prirodzené, že sa program bude vyvíjať, a to aj s ohľadom na prvé skúsenosti s jeho zavádzaním do školskej praxe. Je v poriadku, ak škola po čase zistí, že v niektorých cieľoch bola prehnane ambiciózná a v iných naopak podcenila potenciál svojich žiakov. Je preto vhodné ŠkVP vnímať ako dokument, ktorého finálna verzia nebude nikdy existovať. Táto myšlienka môže byť do istej miery frustrujúca, pretože indikuje neustálu prácu na vylepšovaní jedného dokumentu. Súčasne však otvára priestor na experimentovanie a hľadanie tej najlepšej cesty pre všetkých, ktorých sa ŠkVP týka. Nebát sa pracovať na programe, ktorý bude vytvárať motivujúce prostredie pre žiakov, ale aj pre pedagogických a odborných zamestnancov školy, je cestou k zvyšovaniu nielen formálnej, ale reálnej autonómie základných škôl a k postupnému zvyšovaniu pedagogického sebavedomia učiteľov.

Zoznam bibliografických odkazov

- Brestovanský, M. – Grohová, V. – Baranyai, L. 2023. Príbeh učiacej sa školy. Bratislava : NIVaM, 2023. ISBN 978-80_565-1518-1
- Handzelová a kol. 2023. Autoevalvácia školy. Bratislava : Štátna školská inšpekcia, 2023. ISBN 978-80-974470-2-1
- MŠVVaŠ SR. 2023. Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie. Bratislava : MŠVVaŠ SR, 2023.
- Prášilová, M. 2006. Tvorba vzdelávacieho programu. Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-712
- Pupala, B. – Fridrichová, P. a kol. 2022. Vzdelávanie pre 21. storočie. Východiská zmien v kurikule základného vzdelávania. Bratislava : ŠPÚ, 2022. ISBN 978-80-8118-293-8

Názov:

Tvorba školského vzdelávacieho programu - sprievodca

Recenzentky: prof. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD.
Mgr. Mária Pappová

Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Ležanská
Prílohy neprešli jazykovou korektúrou

Vydal: NIVaM
Vydanie: prvé
Formát: elektronicky
Rok vydania: 2024
ISBN: 978-80-565-1648-5
EAN: 9788056516485

